Opł. pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראשען — היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 299	לאדז, זונטאג, כ"ו כסלו תרצ"ג	צענטער יאהרגאנג	Łódź, Niedziela, 25 grudnia 1932 r.	№ 299

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71 — Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

KONSUM

ווינשט דער געעהרטער קונדשאפט

א פרעהליכען יום-טוב און א גליקליך ניי-יאהר

מיר בעטען אין יאהר 1933 צו בעשענקען אונז מיט דעם זעלבען ווי ביז איצט צוטרוי און פריינדליכקייט.

אטוואצק פענסיאנאט ווידערשאל

גלינעצקא 5, טעל. 27

איז נאך א גרינדליכען רעמאנט ווידער טעטיג

צענטראל בעהייצונג, וואננעס, ראדיא און אנדערע בעקוועמליכקייטען.

5474

זאל „הזמיר"

אל. קאשטשושקי 21 — אל. קאשטשושקי 21

היינט, זונטאג, דעם 25-טען ה. ח., 2-טער טאג חנוכה, 10 אווענד

גראנדיעזער אקאדעמיקער-באל

לטובת דעם קרן קימת לישראל

ארקעסטער, "The Micky Boys", קאנקורסען, אטראקציעס.

טענץ ביז אין דער פריה. באר-בופעט.

בוכהאלטערס ווייסען

אז סאלידע האנדעלס-ביכער און פיל-רובריקטע טאג-ביכער צו זעהר נידריגע פרייזען

אין א גרויסען אויסוואהל בעזיצט אויף לאגער די ספעציעלע ביכער-פאבריק

A. J. OSTROWSKI

55 Łódź, Piotrkowska 55

tel. 203-54.

בעמערקונג: ס'איז שוין ארויס דאס פאראיינפאכטע האנדעלס-בוך, בעשטעטיגט דורכ'ן פינאנץ-מיניסטעריום פאר קלענערע האנדעלס- און אינדוסטריע-אונטערנעהמונגען. אלע נעגויע אינפארמאציעס און אויפקלערונגען ווערט ערטיילט אין יודיש.

6419

צו דער 31-יאריגער האכצייטס-פייערונג

פון אונזערע חשוב'ע און ליבע פריינד ה'

פנחס און אננא גערשאווסקי

גראטולירען מיר און ווינשען לאנגע, געזונטע און גליקליכע יאהרען.

מ. דארגוזשאנסקי

פרוי און טאכטער.

5496

פאר גאלד, בריליאנטן, בריזשוטעריע און לאמבארד-קוויטעס

צאהלט די העכסטע פרייזען

איזידאר פיאלקא

פיעטריקאווער 7.

5083

די תלמוד-תורה „עץ הדעת"

מאכט בעקאנט, אז היינט, זונטאג, פ' מקץ (דעם 25/12) קומט פאר

א גענעראל פערזאמלונג

אין חדר פאלודניאווא 30, 6 אווענד צום ערשטען טערמין און 8 אווענד צום צווייטען טערמין ביי יעדער צאהל מיטגלידער מיט דעם טאג-ארדנונג: וואהלען פון א פארזיצענדער און א פערוואלטונג, בעריכטען און פערשידענעס.

א בערלינסקי-פרימארגען

היינט, זונטאג, דעם 25-טען ד. ח. 12 פארמיטאג קומט פאר אין קאמעראל-טעאטער, אלעע 1 טער מאי 2

א ליטערארישער פרימארגען

לכבוד דעם דערשיינען פון א ניי באנד נאוועלען פון טאלאנטפולען בעלעטריסט ש. בערלינסקי.

אין פרימארגען וועלן זיך בעטייליגען די דיכטער משה בראדערזאן, ש. בערלינסקי, רעזשיסער פון „ווילנער טרופע" י. ראטבוים און די „ארט"-ארטיסטען דזשיגאן און בירנבוים.

5344

תלמוד-תורה בזשעזשינער 23 — בעקאנטמאכונג — תלמוד-תורה בזשעזשינער 23

היינט, זונטאג, פ' מקץ, ב' דחנוכה, 5 אווענד קומט פאר אין זאל פון בעהער-צעך פילסודסקיעגא 57, רעכטס, 1 טער איינגאנג, 1-טער שטאק

א גראנדיעזע

חנוכה-פייערונג

אויף א בחינה פון אלע כתות

איינגעארדענט דורך דער פערוואלטונג פון תלמוד-תורה דאלטשטאט בזשעזשינער 23, וועלכע לאדעט איין אלע סימפאטיקער און חובבי תורה.

בברכת התורה די פערוואלטונג.

5471

Lekarz-Dentysta M. Kaniewska

Zawadzka 6.

נעהמט אן פון 10—1 מיטאג און פון 3—7 אווענד.

בוכפיהרונג און רעוויזיאנס-ביורא

פון ס. בראווערמאן

שרודמיעסקא 8, 1-טער שטאק, פראנט

(עקזיסט. זייט 5 יאהר) טעל. 228-52 (עקזיסט. זייט 5 יאהר)

פיהרט האנדעלסביכער לויט רעכטס-פארשריפטען

ספעצ. אפטיילונג פאר פאראיינפאכטע בוכפיהרונג.

צוגענגליכע פרייזען.

אכטונג: די צייט צו שטעמפלען די ביכער איז קורץ, דעריבער איז היינטיגע שעהנסווערט, אז יעדער סוחר זאל זיך מיט אונז ווי שנעלסטען פארשטענדיגען

Dr. Wajnberg

ספעצ. פון הארץ-און לונגען-קראנקהייטען

ציגעל-גאס 11, טעל. 126-02

נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—4 און 8—9 אווענד.

Dr. med. H. SZUMACHER

הויט און ווענערישע קראנקהייטען

האט זיך איבערגעצויגען אויף

פיעטרקאווער 56, טעל. 148-62

נעהמט אן טעגליך פון $1^1/_2$ ביז $5^1/_2$ נאכמיטאג; זונטאג און אנדערע חגאות פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

אלע יודען מוזען וויסען,

אז פאר פראטעסטירטע וועקסלען צאהלען מיר קאסע געלד. מיר ענגזעקוירען די גאנצע סומען פון אלע פליטה-פירמען אין פערלויף פון 15 טאג מיט אונזערע קאסטען. רעפערענצען ערטיילען אלע העררען קאמארניקעס אין ווארשא. פערשרייבט אונזער אדרעס.

ווינדיקאציאנס-ביורא ה. וויליבערג

רעכטסקאנסולענט

ווארשא, מוראנאווסקא 26/28.

5474

באלוטער יודישער פליישער-פעראיין

84 זגערזשער 84.

מאכט בעקאנט זיינע מיטגלידער, אז היינט, זונטאג, ד. 25. דעצעמבער, 4 א זייגער נאכמיטאג קומט פאר אין לאקאל די

גענעראל-פערזאמלונג

מיט פאלגענדען טאג-ארדנונג:

1) וואהלען פון א פרעזידיום, 2) בעריכט פון דער פערוואלטונג און רעוו.-קאמיסיע, 3) וואהלען פון א נייע פערוואלטונג, 4) פרייע פארשלאגען.

אלע מיטגלידער ווערען געבעטען אונבעדינגט צאהלרייך צו ערשיינען.

מיט אכטונג

משה איינשינדלער, יאשקע האכמאן, לייזער ציננאמאן.

5476

Dr. med. H. ŁUBICZ

ספעצ. פאר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראנקה

צעגעלניאנא 7, טעל. 141-32

נעמט אן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאכמ. און פון 5—8 אווענד. זונטאג פון 9—11 בייטאג.

8-ונג, יודען! לכבוד חנוכה

קויפט נאר מתנות פאר אייערע פריינד און בעקאנטע

א"י „בצלאל"-אויסארבייטונגען פון ירושלים

א זעהר גרויסער אויסוואהל! קומט אהין איבערצייגט אייך!

„תוצרת ארץ-ישראל", לאדז, שרודמיעסקא 1

רעשטען

לאדז, נאוואמיעסקא 5

פראנט, 2-טער שטאק

פערשידענע קאמגארנס

ביליצער, טאמאשאווער און לאדזשער

אויף אנציגער און פאלטענס

ווי אויך די מאדערנסטע דאמען-שטאפען אויף פאלטנס און קאסטיומען

מיט 30% ביליגער

קומט און איבערצייגט אייך, ביי

SZCZĘSLIWY

געדענקט נאר

אין פראנט, II שטאק

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.

זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארם.

בעזונדערע ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med. J. SCHORR

פון IWONICZ

ספעציאליסט

פאר הארץ און סקלעראזא-קראנקהייטען

וואוינט יעצט אין לאדז

גדאנסקא 11, טעל. 226-85

נעמט אן טעגליך פון 4—6 נאכמיטאג.

6286

אויגען-קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

פיעטריקאווער 90, טעל. 221-72

נעהמט אן שטענדיגע אויגען-קראנקע (צוזאק אפעראציע א.ז.וו.), ווי אויך אמבולאטארישעס פון 9—1 און פון 4 ביז 7.30 אווענד.

4091

אויסגעטוישט די ראטיפיקאציע-דאקומענטען

פון פויליש-סאוויעטישען נישט-אנגרייפס-אפמאך

וואַרשאַ, 24. (טעלעפאָניש).
פרייטאָג נאָכמיטאָג זענען אין קאַבינעט פון אויסערן-מיניסטעריום אויסגעטוישט געוואָרען די ראַטיפיקאַציע - דאָקומענטען פון פויליש-סאָוויעטישען נישט-אַנגרייפס-אָפּמאַך.
מצד פוילען איז געווען מיניסטער בעק און מצד סאָוויעטען-פערבאַנד — דער סאָוויעטישער אַמבאַסאַדאָר אין וואַרשאַ אַנטאָנאָוו אָווסיענקאָ.
דער אָפּמאַך געהט אַריין אין קראַפט דעם 23 דעצעמבער ה. י.

דער'הרג'עט א יודישען סוחר

וואַרשאַ, 24. (טעלעפאָניש).
אויפ'ן פלאַץ קערצעלי איז היינט אויסגעבראָכען אַ געשלעג צווישען יודישען סוחר יעקב סופיט מיט אַ קריסטליכען סוחר אין רעוואָלטאַס איז סופיט געפאַלען טויט, דער מערדער איז אַרעסטירט.

אלע אנפאלער אויף דער פאסט אין גרודעק

געפינען זיך שוין אין די הענד פון פאליציי

לעמבערג, 24. (טעלעפאָניש).
די פּאָליטישע פּאָליציי פיהרט ווייטער די אויספאָרשונג וועגען דעם אָנפאַל אויף דער פּאָסט אין גרודעק. אַלע בעטייליגטע אין דעם אָנפאַל זענען שוין הער פּאָליציי בעקאַנט און ס'רוב זענען שוין אַרעסטירט, מען האָט אַרעסטירט דעם סטודענט פון פּאָליטעכניקום, מאַרטשאַק.

פראנקרייך צאהלט די ערשטע ראטע פון די מלחמה-חובות

פּאַריז, 24. (ספּ. טעל.)
אַנ'אָפיציעלע דעפּעשע איז מודיע אַז פון שערבורג איז היינט אָפּגעגאַנגען די שיף „אַלבערט באַלין" מיט 128 קאַסטענס גאָלד קיין ניו-יאָרק.
לאָנדאָן, 24. (ספּ. טעל.)
פון פּאַריז איז מען מודיע אַז די פראַנצויזישע רעגירונג האָט בעשלאָסען דערוויל צו צאָהלען אַ קאָנטאָ אויף דער דעצעמבער-ראַטע פון די מלחמה חובות.

ווידער געכאפט שפייז אין ווארשא

וואַרשאַ, 24. (טעלעפאָניש).
אויפ'ן פלאַץ „דריי קרייצען" און אויף גורט-שעסקאַ-גאַס האָט מען אויסגעהאַקט די שויבען אין די שטאָטישע שפּייז-קראָמען און פון דאָרט אַרויסגעכאַפּט לעבענסמיטעל-פּראָדוקטען, ס'איז נישט געלונגען קיינעם צו אַרעסטירען.

וואַרשאַ, 24. (טעלעפאָניש).
אַהרן בער ליכטמאַן און יוסף ישראל בעלכניצקי וועלכע זענען אַרעסטירט געוואָרען דאָנערשטאָג בעת כאַפּען פּראָדוקטען אין געגענד אַרום אייזערנעם טויער, ווערען געשטעלט פאַר אַ שטאַנד-געריכט. די אַנדערע צוויי אַרעסטירטע יודען ווערען געשטעלט פאַר אַ געוועהנליכען געריכט.

פעלץ-ווארעז
קען מען קויפען אמביליגסטען און אויף די בעקוועהמסטע בעדינגונגען נאר ביי דער לאנגיעהריגער פירמע
L. B. FEFER, Wschodnia 42, tel. 178-04
בעמערקונג: די קירזשנער-ווערקשטעל געפינט זיך אויפ'ן ארט.
די ארבייט ווערט אויסגעפיהרט פינקטליך און רייעל.

רעוומאטיזם און פאדאגרע.
ברעכען אין די ביינער און געלענקען בעקעמפט מיט ווירקונג טאָגאַל. א דאנק טאָגאַל האָבען טויזענדער געפּלאָגטע זייער געזונדהייט צוריק בעקומען! אויסגעצייכענט פאַר'ן האַרץ, מאָגען און אַנדערע אָרגאַנען. פּרובט נאָך היינט, פערלאַנגט אָבער נור טאָגאַל. אין אַלע אַפּטייקען, פּרייז 2 זל. רעג.-נר. 1364.

לארד מעלטשעט קומט היינט קיין ווארשא

בערלין, 24 (יט"א טעל.)
אויף א זיצונג פון פּרעזידיום פון וועלט-פערבאַנד „מכבי" האָט זיך בעטייליגט לאָרד מעלטשעט, וועלכער פערלאָזט היינט בערלין און פאָהרט קיין וואַרשאַ.

אויפגעריסען א טרערען-באמבע אין פ.ק.א. אין וויען

וויען, 24. (ספּ. טעל.)
פרייטאָג נאָכמיטאָג האָט אין בנין פון פּ.ק.אָ. אין וויען פּלוצים אויפגעריסען אַ טרעהרען-באָמבע וואָס איז געווען איינגעוויקעלט אין פּאַפּיר.

ביטשריפטען-ביורא
און שרייבען און בוכהאלטעריע-בעראטונגס-שטעל
MICHAŁ REITBERGER
פיעטריקאווער 78, טעל. 92-157
(פריהער אנדזשעיא 7)
ערלעדיגט שטייער-ענינים, קויפט אויס פאטענטע, פאר אלטע און נייע אונטערנעהמונגען, מיט דעם נעהמען פון הנהות לויט'ן נייעם צירקולאר פון פינאנץ-מיניסטער, רעדאגירט בימעס און אדוואקאטים צו אלע רעגירונגס-אמטען, פיהרט אויך איין און פיהרט האנדעלס-ביכער לויט דער ריכטיגער און פראקטישסטער מעטאדע מיט די פארשריפטען פון אגענטען פאר א נידריגען חודש-ליכען אפצאהל אלעס אונטער דער ליטונג פון פאך-קרעפטען

היגיעניש-קאסמעטישער סאלאן
Szwajcerowej
איז געווארען מיט'ן היינטיגען טאג אן איבערגעטראגען
פון דער נאלעווקעס 24
אויף פיעטריקאווער 106 1. שט., טעל. 08-115

Dr. med REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 20193
ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג
קינדערלאזיגקייט און סעקסועלע בעראטונגען
נעהמט אן פון 5 — 8 אוונט.
זונטאג און יום-טובים פון 9 — 1 ביטאג.

Dr. med.
W. Eychner
אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4
(נעבן קינא „טשארי") טעל. 72-134

צאהן-ארצט
JAKÓB BOTWINIK
נארוטאוויטשא 13, טעל. 50-111
נעהמט אן טעגליך, אויך זונטאג און יו"ט פון 3 30 ביז 10 אוו.
צוגענגליכע פרייזען. פאר אונפערמעגליכע און ארבייטסלאזע — הנחות.

„SANATO"
כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט
אגראדאווא 10, טעל. 57-213
1-טע און 2-טע קלאס
גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג
ד"ר מעד. ש. איינער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד. רייטלער-סוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאסאוו
כירורגישע אפטיילונגען ד"ר מעד. מ. סאנטאר.

עס האלט ביי שלום-אונטערהאנדלונגען

צווישען אגודה און ציוניסטען

ערקלערונג פון איטשע מאיר לעווין אויף א פרעסע-קאנפערענץ ביים ווארשאווער קהלה-פרעזעס ה' מאזור

וואַרשאַ, 24. (טעלעפאָניש).
אין דער פּריוואַטער וואוינונג פון וואַרשאָווער קהלה-פּרעזעס ה' מאַזור פאַרגעקומען אַ פּרעסע - קאָנפערענץ.
פּרעזעס מאַזור האָט געגעבען אַ רייה אויפקלערונגען איבער דער טעטיגקייט פון דער אגודה'שער קהלה-מעהרהייט, האָט גערעדט וועגען קהלה בודזשעט און האָט געענטפערט אויף פערשידענע פאָרוואורפען מצד דער אָפּאָזיציע אין קהלה. בעזונדערס און זיך בעמיהט אָפּצוואַרפען די פאָרוואורפען בנוגע די סובסידיעס.
דער לידער פון דער „אגודה" איטשע מאיר לעווין האָט נאָכדעם געהאַלטען אַ לאַנגע רעדע וועגען קאַמף, וואָס פיהרט זיך צווישען דער אגודה און ציוניסטען און האָט אויך געגעבען דייטליכע אָנצוהערענישען, אַז ער וויל דערפיהרען צו אַ שלום צווישען אגודה און ציוניסטען, דאַבּיי האָט ער געזאָגט:
— יודען זענען אַליין — האָט ער זיך געקלאָגט — קיינער וויל זיי נישט העלפען. די רעגירונג טוט נישט פאַר זיי גאָרנישט און זי וויל גאָרנישט טון. דאָ קומען צו די ציוניסטען. ווען דער קהלה-ראַט וויל אָננעהמען אַ פּראָטעסט געגען די לעצטע פּאָגראָמען. מאַכען זיי אַנ'אָבסטרוקציע, ווייל ס'קומט זיי, ווי זיי זאָגען, אַ רעשט פון דער פערמיטלונג. ווייטער דערקלערט ער, אַז ער איז צו יעדער מינוט גרייט צו שליסען אַ פּאָליטישען שלום מיט די ציוניסטען.
— און וואָס וועט זיין מיט דער אַרבייט פאַר ארץ-ישראל? — האָט געפרעגט רעד. אָפּענשלאַק.
ה' איטשע מאיר לעווין האָט געגעבען אַ תשובה אַז ארץ-ישראל איז נישט קיין מניעה. די „אגודה" איז גרייט צו געבען פיל געלד אויף ארץ-ישראל, ער שטעלט אָבער איין בעדינג: זאָלען געבויט ווערען זעלבסטשטענדיגע קאָלאָניעס פון די קהלות אין פּוילען, אַבּי ס'געלד זאָל נישט גיין אין קרן-היסוד, וועלכער איז בעהערשט דורך דער „הסתדרות".
— צי קען מען אָבער די פאָרשלאָגען — פרעגט רעד. אָפּענשלאַק — פערעפענטליכען אין דער פרעסע אַלס אַנ'אויטאָריטעטע ווענדונג פון דער „אגודה"?
— עס איז אַ פראַגע — ענטפערט ה' איטשע מאיר לעווין — ווי אַזוי איהר וועט עס מאַכען, מיר מאַכען דערפון יעדענפאַלס נישט קיין סוד, אַז מיר שטרעקען אויס אַ האַנד צו שלום.
עטליכע אַנוועזענדע בירגערליכע כלל-טוער מיט'ן אַדוו. עטינגער בראש האָבען דעריבער דערקלערט צום סוף פון דער אסיפה, אַז זיי נעהמען אויף זיך די ראָל פון פערמיטלער.

פענסיאנאט „עלבינגער"
קאלומנא טעלעפאן נומער 2 קאלומנא
דער פענסיאנאט איז צום ווינטער-סעזאן איבערגעטראגען געווארען אין א עלעגאנטע קאמפארטאווע ווילע (2 מינוט פון באהן-סטאציע) הערליכע זוניגע צימערן מיט פערגלאזטע וועראנדעס, וואסער-לייטונג, בעדע-צימער, וואסער - קלאזעטען, ראדיא, טעלעפאן און בענזאל - בעלייכטונג מיט שטעקעס. די צימערן און קארידארען זענען פערזעהן מיט קאפלאנע אויוועך. די געסט ווערען ערווארט ביי דער באהן. עס ווערען אנגענומען שמחות. אינפארמאציעס: עפשטיין, קאמיענא 1.
6413

בוכפיהרונג און רעוויזיאנס-ביורא
— פון די —
„פעראייניגטע בוכהאלטער-בילאנסיסטען"
וויסקאפף, בוים און קאמפ.
34 פיעטריקאווער 34
פיהרט איין, פיהרט און רעווידירט האנדעלס-ביכער.
מאכט בילאנסען, ביטעט און רעקורסען אין אלע אינסטאנצען, איבערשרייבונגען אויף מאשין, איבערזעצונגען. גאראנטיע פאר דער בעשטעטיגונג פון די ביכער.
פעראיינפאכטע בוכפיהרונג.
6476

Dr. med. RACHELA LEWI
ספעצ. קינדערקראנקהייטען
האט זיך אריבערגעצויגען
אויף שרודמיעסקא 27
(פריהער צינעל-גאס 6) טעל. 72-142.

וויכטיג פאר טישלער!
מאדערנע גאלאליטאווע
בעשלאג צו מעבעל
(האנטאצען) אמביליגסטען צו בעקומען ביי
I. Liberman
SRODMIEJSKA 18, m. 16.
נייעסטע מאדעלען! גאראנטיע פאר דויערהאפטיגקייט

די ערשטע סוועלע פון
מאניקור-זאכען
אייגענע אויסארבייטונגען זעהר שעהנע מוסטערען, ווי אויך פערשידענע גאלאנטערי - שאכטלען, געפינט זיך ביי
פלעקער, פיעטריקאווער 21.

מאטארען עלעקטרישע נייע און גענוצטע
די ביליגסטע סוועלע
רעפעראטור-ווערקשטעלען
בוי פון קאלעקטארען און אויפרודערער
אינסטאלאציעס עלעקטרישע אפאראטן
בעצאנאווע רעקלאמען
Inż. J. REICHER i S-ka Południowa 28, tel. 210-00

יעדער איינציגער האט זיך איבערצייגט, אז פאר
מעבעל
דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו
צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן שענקעוויטש 23
טעלעפאן 00-191.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

אכטונג, אויסארבייטער פון סוויטערס און זאקען!
דערמיט מאך איך בעקאנט, אז די בעוואוסטע מעכאנישע שלאסעריי-ווערקשטעל
פון ל. טראז, לופאמירסקא 11
איז איבערגעטראגען געווארען אויף
6 בזשעזשיבער 6, אין הויף, פארטער
איך נעהם ווייטער אן אלערלאי בעשטעלונגען און רעפעראטורען פון שטריק-, רענדער-, ספארט- און סוויטער-מאשינען צו צוגענגליכע פרייזען.
מיט אכטונג ל. טראז.
6063

פראָטעסט=דעמאָנסטראַציע

פון אמעריקאַנער סטודענטעז צום פוילישעז קאָנסולאַט איז ניו=יאָרק

נ י ו - י אָ ר ק, 24 (יט"א) נעכטען נאָכמיטאָג איז פאָרגעקומען די נאָך פאָריגע וואָך דאָנערשטאָג אָנגעקינדיגטע דעמאָנסטראַציע פון סטודענטען פון אַמעריקאַנער הויכשולען צו דער געביידע פון פוילישען גענעראַל-קאָנסולאַט אין ניו-יאָרק אַלס פּראָטעסט געגען די לעצטע אַנטיסעמיטישע עקסצעסען אין פוילען.

ווי באַקאַנט, האָבען די גרויסע יודישע אָרגאַניזאַציעס ווידיש-אַמעריקאַנער קאָנגרעס, יודיש-אַמעריקאַנער קאָמיטעט און די פעדעראַציע פון די פוילישע יודען אין אַמעריקאַ) זיך אָפּגעזאָגט צו געבען זייער צושטימונג צו דער דאָזיגער דעמאָנסטראַציע. אַלס פּראָטעסט געגען דער דאָזיגער שטעלונג פון די דערמאָנטע אָרגאַניזאַציעס האָט דער איניציאַטאָר פון דער דעמאָנסטראַציע, פּראָפעסאָר פון סיטי-קאָלעדזש ד"ר ארטור קרויז ערקלערט אַ פּראָטעסט-תענית, וועלכען ער האָט איבערגעריסען נאָך אַכט טעג הונגערן אין דער האָפנונג, אז איהם וועט זיך דאָך, נישט קוקענדיג אויף דער געגנערשאַפט פון די גרויסע יודישע אָרגאַניזאַציעס, איינגעבען פיהרען די דורך איהם פּראָיעקטירטע דעמאָנסטראַציע.

אין דער נעכטיגער דעמאָנסטראַציע האָבען זיך באַטייליגט אַנ'ערך 3 טויזענד סטודענטען, יודען און קריסטען, פון פאָלגענדע דריי הויכשולען: ניו-יאָרק, סיטי-קאָלעדזש, קאָלומביא-אוניווערזיטעט און האָנטער לאָנדזשיסלענד-אוניווערזיטעט.

ווען דער דעמאָנסטראַנטען-צוג האָט זיך באַוויזען אין דער נאָהענט פון בנין פון פוילישען קאָנסולאַט איז אָנגעקומען אַנ'אָפּטיילונג רייטער-פּאָליציי, וועלכע איז צוגעטרעטען פונאַנדערצוטרייבען די דעמאָנסטראַנטען. עס איז ענטשטאַנען אַ שטאַרקע מהומה, וועלכע האָט שיער נישט גורם געווען בלוטיגע געשעהענישען. איינער פון די דעמאָנסטראַנטען, אַ קריסט, וועלכער האָט זיך געפּרובט נעגענשטעלען דער פּאָליציי, איז אַרעסטירט געוואָרען. אַ געוויסע צאָהל דעמאָנסטראַנטען האָט בעקומען געשלאָגען מיט גומי-שטעקענס.

פּאָליציי האָט נישט אַריינגעלאָזען אין בנין פון קאָנסולאַט אַ סטודענטען-דעלעגאַציע, וועלכע האָט געהאַט בדעה איבערצוגעבען דעם פוילישען גענעראַל-קאָנסול ה' מאַרכלעווסקי די פּראָטעסט רעזאָלוציע, אין וועלכער עס איז צוו. אַנד. געווען געזאָגט, אַז ווען די פוילישע רעגירונג וואָלט באמת געוואָלט, האָט זי געקענט נישט דערלאָזען צו די אַנטי-יודישע אומרוהען.

צום יודישען סטודענטען-פערטיידיגונגס-קאָמיטעט, וואָס איז געגרינדעט געוואָרען לויט דער איניציאַטיוו פון פּראָפ. דר. קרויז זענען צוגעשטאַנען פאָלגענדע אַקאַדעמיקער- און יוגענד-אָרגאַניזאַציעס: מנורה, אבוקה, קלוב פאַר סאָציאַלע פּראָבלעמען, ליגע פאַר אינדוסטריעלער דעמאָקראַטיע, אַקאַדעמיקער-ראַט, פון סיטי-קאָלעדזש, ניומאַן-קלוב (אַ קאַטוילישער פערבאַנד) און די אַלגעמיין-קריסטליכע י.מ.ק.א.-אָרגאַניזאַציע.

אויסגעאַרבייט פון טאַבאַק=ביבולקע

מיט פעדים פון בעסטען טאַבאַק

די איינציגע פּאַטענטירטע גילזען

TYTONIÓWKI

פערבעסערן דעם געשמאַק פון טאַבאַק

פאַרשטאַרקען דעם אַראָמאַט פון די פּאַפּיראָסען

פערלאַנגט איבעראַל טיטאָניובקעס, אויסגעאַרבייטונגען פון דער גילזען-פאַבריק
H. Kamiński i S-ka, Warszawa, ul. Konopacka 19, tel. 10-03-40.

איז דייטשלאַנד וויל מעז נישט

ס'זאָל קומעז צו אַ פויליש-ליטווישע דערנעהנטערונג

ב ע ר ל י ן, 24 (ספּ. טעל.)

דער קאָוונער קאָרעספּאָנדענט פון „בערלינער טאַגעבלאַט" שרייבט, אז דייטשלאַנד דאַרף טון אַלץ, וואָס עס וועט זיך נאָר לאָזען כדי עס זאָלען וואָס שנעלער רעגולירט ווערען די פּאָליטישע און ווירטשאַפטליכע בעציהונגען צווישען דייטשלאַנד און ליטע. דער קאָרעספּאָנדענט בעמיהט זיך אויפצוּווייזען, אַז געוויסע פּאָליטיקער אין קאָוונע רעדען שוין איצט אָהן שום בושה וועגען דעם, אַז ס'איז נישט קיין תכלית זיך צו געפינען אין אַ בסדר-דיגען קריגס-צושטאַנד מיט פוילען. לויט דער מיינונג פון'ם קאָרעספּאָנדענט דאַרף פאַר אַזאַ עווענטועלעם דייטשלאַנד שטאַרק מורא האָבען צוליב איהר געאָגראַפיש פּאָליטישער לאַגע אין ליטע אַ בריק-פּונקט פאַר דער פּאָליטיק פון מערב אייראָפּע און די פּאָליטישע צוזאַמענאַרבייט מיט ליטע איז דערום פאַר דייטשלאַנד אַ פראַגע פון ערשטקלאַסיגער וויכטיגקייט.

די צייטונג שטרייכט דערביי אונטער, אז ליטע איז איצט דאָס איינציגע אינזעל אין אייראָפּע וואו ס'הערשט אַנ'אויסערגעוועהנליכער מאַטעריעלער וואוילשטאַנד און ס'איז לגמרי נישטאָ קיין אַרבייטסלאָזיגקייט. צוליב דעם אַליין טאָר נישט דערלאָזט ווערען, אז ס'זאָל קומען צו אַ פערשטענדיגונג צווישען פוילען און ליטע.

אַרעסטירט 8 כוליגאַנעם, וואָס זענעז בעפּאַלעז אַ יודישע פערוויילונג איז יאַסי

י אַ ס י, 24 (י.ט.אַ.) בעת דעם איינשטייגען אין צוג האָט פּאָליציי אַרעסטירט 8 יונגעלייט, וואָס האָבען זיך בעטייליגט אין דעם ברוטאַלען אָנפאַל אויף אַ יודישע פערוויילונג אין יאַסי. צווישען די אַרעסטירטע זענען פערהאַן 4 סטודענטען, וואָס זענען פון אַנדערע שטעט ספּעציעל געקומען קיין יאַסי, כדי צו אָרגאַניזירען דעם אָנפאַל. די אַרעסטירטע זענען איבערגעגעבען געוואָרען אין רשות פון דער געריכטס-מאַכט. ווי מען גיט איבער איז די פּאָליציי שוין געקומען אויף די שפּורען פון די איבריגע אָנטיילנעהמער פון אָנפאַל, וועמענס צאָהל עס איז אַ גאַנץ גרויסע.

בריטישע פולמאַכט פאַר די ענגלישע קאָנסולעז איז וואַרשאַ

וועגעז אַרויסגעבען טוריסטעז-וויזעס

י רו ש ל י ם, 24 (יט"א) דער הויך-קאָמיסאַר פון א"י סיר אַרטור וואוקאָפּ האָט אויפגענומען אויף אַ לענגערן געשפּרעך דעם פאָרשטעהער פון דער יודישער טעלעגראַפען-אַגענטור ה' ב.סמאָלאַר, וועלכער ווײַלט איצט אין א"י. בעת דער אויריענץ זענען אַרומגערעדט געוואָרן פערשידענע אַקטועלע ענינים. דער הויך-קאָמיסאַר האָט צוו. א. ערקלערט, אז אין הסכם מיט נייע אינסטרוקציעס צו דער בריטישער רעגירונג, האָבען איצט די ענגלישע קאָנסולען אין פערשידענע אייראָפּעאישע לענדער גאַנץ ברייטע פולמאַכטען אַליין צו בעשליסען וועגען אופן פון אַרויסגעבען טוריסטען-וויזעס קיין ארץ-ישראל פון די לענדער, וואו זיי זענען אַקרעדיטירט.

ווען מעז פיהרט 2 צום טויט=פעראורטיילטע משפּט'ע צו דער תליה

ווי בעקאַנט האָט דאָס שטאַנד-געריכט אין ריבניק פערמשפּט צום טויט 2 מערדער אַראַמטשיק און קובעל, וועלכע האָבען אונטערגעצונדען אַ הויז און געשאָכטען דעם פויער דוראַ.

אַזוי ווי דער מלוכה-פּרעזידענט האָט זיי נישט בעגנאָדיגט איז מען מיטוואָך 10 פריה צוגעטרעטען אויספיהרען די עקזעקוציע.

אַ גאַנצע נאַכט האָבען די פערמשפּטע זיך פערהאַלטען זעהר רוהיג, אַ גלח האָט מיט זיי מתפלל געווען און זיי בעגלייט צו דער תליה. דער פּראָקוראָר דר. בזאָוואָמני האָט נאָכאַמאָל איבערגעלייענט דעם אורטייל און זיי איבערגעגעבען אין די הענד פון תליון.

אַזוי ווי דער אורטייל איז אויסגעפיהרט געוואָרען אין הויף פון ריבניקער געריכט, זענען אַלע דעכער אַרום דער געריכטס-געביידע געווען בעזעצט מיט מענשען, מענשען זענען געזעסען אַ גאַנצע נאַכט, כדי צו זעהען ווי אַזוי די עקזעקוציע ווערט אויסגעפיהרט.

אַ פייערונג אויף דער ירושלימער אוניווערזיטעט

י רו ש ל י ם, 24 (י.ט.א. טעלעגראַפיש)

דאָ איז פאָרגעקומען דער פייערליכער אַקט פון פערטיילען דיפּלאָמען אין דער ירושלימער אוניווערזיטעט.

דער רעקטאָר דר. מאַגנעס האָט געעפענט מיט אַ געלעגענהייטס-רעדע.

דער הויך-קאָמיסאַר האָט גראַטולירט די אַבסאָלווענטען און אויסגעדריקט זיין צופרידענהייט וואָס עס איז געשאַפען געוואָרען ביי דער אוניווערזיטעט אַנ'אַגריקולטור-פאַקולטעט אונטער דער אָנפיהרונג פון פּראָפ. חיים ווייצמאַן.

אַ בעגייסטערטע רעדע האָט אויך געהאַלטען פּרעזידענט נחום סאָקאָלאָוו.

צום סוף זענען פערטיילט געוואָרען דיפּלאָמען פאַר 11 אַבסאָלווענטען.

נחום סאָקאָלאָוו ביים הויך-קאָמיסאַר

י רו ש ל י ם, 24 (יט"א טעלעגראַפיש)

דער הויך-קאָמיסאַר האָט געגעבען אַ מיטאָג לכבוד'ן פּרעזידענט נחום סאָקאָלאָוו.

מאיר גראָסמאַז איז ארץ-ישראל

י רו ש ל י ם, 24 (יט"א טעל.)

אויף אַ פּרעס-קאָנפערענץ האָט מאיר גראָסמאַן, וועלכער איז אָנגעקומען קיין ארץ-ישראל געגעבען ערקלערונגען וועגען דער שטעלונג פון די רעוויזיאָניסטען צו פערשידענע ארץ-ישראל-פראַגען.

מאיר גראָסמאַן האָט געוואָרנט דער רעגירונג נישט איינצופיהרען דעם לעגיסלאַטיווען-ראַט.

די לעצטע מינוטעז פון די אוקראַינער ביל־אַס און דאַנילישין

לעמבער ג, 24. (טעלעפאָניש).

דאָנערשטאָג 6 פאַרנאַכט איז אָנגעקומען קיין לעמבערג די ידיעה, אַז דער מלוכה-פּרעזידענט האָט בעגנאָדיגט בלויז איינעם פון די דריי פערמשפּטע אוקראַינער — זשוראַקאָווסקין — און אַז די איבעריגע צוויי וועלען דערייבער געהאָנגען ווערען.

דאַנילישין, בילאַס און זשוראַקאָווסקי האָבען זיך דאַן געפינען אין אַ געמיינזאַמער קאַמער אין דער „בריגידקע" תפיסה. זיי האָבען צוזאַמען געגעסען אָוונד-ברויט: אַ געבראָטענע הוהן, וועלכע מען האָט זיי צוגעשיקט פון שטאָט, זיי האָבען זיך געהאַלטען זעהר רוהיג און בעהערשט. זיי האָבען אומאויפהערליך געשמועסט צווישען זיך, און געזונגען אוקראַינישע לידער.

אַרום זעקס אָוונד איז אַריינגעקומען אין קאַמער צו זיי דער פּראָקוראָר מאָסטאָווסקי אין בעגלייטונג פון די פיר פערטיידיגער שימעוויטש, סטאַראָפּאָלסקי, מאַרישטשאַק, און האַנקיעוויטש, די האָבען רוהיג אויסגעהערט דעם בעשלוס פון מלוכה-פּרעזידענט.

באַך אַ קורצען געשפּרעך מיט'ן פערטיידיגער, האָט מען זיי געמאָלדען אַז זיי ווערען צושיידט, די געזעגנונג פון די דריי פערמשפּטע איז געווען אַ זעהר ריהרענדיגע, דאַן האָט מען אַוועקגעפיהרט יעדען אין אַ בעזונדערען קאַמער.

8 אָוונד איז געקומען אין תפיסה אַריין דער אוקראַינישער גלח דר. באַגדאַן ליפּסקי, אַ גאַנצע נאַכט האָט ער פערבראַכט מיט זיי: זיי האָבען זיך פאַר איהם מתודה געווען און שפּעטער האָט ער ביז דער עקזעקוציע געפראַוועט אַ גאָטעס-דינסט.

בילאַס און דאַנילישין זענען אַ גאַנצע נאַכט נישט געשלאָפען: זיי האָבען געזונגען און געפיהרט געשפּרעכען.

פאַרטאָג איז געקומען אין תפיסה אַריין בילאַס'עס מוטער. זי האָט פערבראַכט מיט איהר זוהן אַ לענגערע צייט, די געזעגענונג איז געווען זעהר אַ טראַגישע.

6 פאַרטאָג איז די תליה שוין געווען אינגאַנצען פערטיג, דער תליון בראַון און זיין געהילף זענען גרייט צו דער עקזעקוציע. מען האָט אָנגעצונדען די גרויסע עלעקטרישע לאַמפּען אויפ'ן הויף, דאָס ליכט פון די לאַמפּען האָט געדיכט בעלויכטען די תליה.

אין דער תפיסה-קאַנצעלאַריע האָבען זיך אָנגעהויבען זאַמלען די פערטיידיגער און דער פּראָקוראָר. 2 דאָקטוירים און אַנדערע פאָרשטעהער פון דער מאַכט. די פערטיידיגער האָבען נאָך אַפּעלירט צום לעצטען געזעגענונגס-געשפּרעך, ענדליך איז געקומען דער מאָמענט, פון דער עקזעקוציע.

דירעקט ביי דער תליה האָבען זיך אַוועקגעשטעלט דער פּראָקוראָר, דער תפיסה-נאַטשאַלניק, און די דאָקטוירים. דער תליון מיט זיין געהילף — אין שוואַרצע אַנצוגער, און מיט ווייסע הענטשקעס אויף די הענט זענען געשטאַנען היבטער דער תליה.

35 מינוט נאָך 6 איז דאַנילישין אַרויסגעפיהרט געוואָרען אויפ'ן הויף פון דער תליה. די תפיסה-וועכטער האָבען איהם געפיהרט אונטער די אָרעמס. היבטער איהם איז געגאַנגען דער גלח אין קלויסטער-טראַכט. ביי דער תליה האָט דאַנילישין זיך אָפּגעשטעלט און פערריסען דעם קאָפּ אַרויף: אַ לענגערע ווײַלע האָט ער זיך צוגעקוקט צו דער תליה.

די פּאָליציי-אָפּטיילונג האָט זיך געשטעלט אויף „באַטשנאָשטש", נאָכ'ן איבערלייענען דעם אורטייל, האָט דער פּראָקוראָר זיך געווענדעט צום תליון:

— ביטע אויספיהרען דעם אורטייל.

דאַנילישין איז אַליין אַרויף אויף די שטיגלען — אין אַ פּאָר מינוט אַרום האָבען בײדע דאָקטוירים פעסטגעשטעלט אַז דאַנילישין לעבט שוין נישט. מען האָט איהם דאַן אַראָפּגענומען פון דער תליה און אַוועקגעטראָגען אין מתים-שטיבעל.

10 מינוט פאַר 7 האָט מען אַרויסגעפיהרט אויפ'ן הויף דעם צווייטען פערמשפּטען בילאַס'ן, ער האָט זיך בלויז אומגעקוקט אין אַלע זייטען: ווי ער וואָלט געזוכט זיין חבר...

האַלב 8 פריה איז די עקזעקוציע געווען פערענדיגט.

לעמבער ג, 24. דאַנילישין האָט ביים געזעגענען זיך מיט די אַדוואָקאַטען זיי געזאָגט, אַז נישט בילאַס האָט דערמאָרדעט דעם פּאָליציאַנט, נאָר ער, און אַז האָלובקאָ האָבען נישט זיי דערמאָרדעט.

אויף דער פראַגע וועגען לעצטען פערלאַנג, האָבען זיי געענטפערט: גאָרנישט.

די גאַנצע צייט פון דער עקזעקוציע פון 6 ביז 7 פריה האָט מען געבראַוועט הזכרות און געקלונגען אין אַלע אוקראַינישע צערקווען.

לאדז.
25 דעצעמבער 1923

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז.
25 דעצעמבער 1932

ענטשפאנונג אין די שוועריגקייטען

דאס ערשטע מאל פאר די גאנצע יאהרען פון דער סאנאציע-הערשאפט קומט אונז אויס צו פערצייכענען הנחות פאר'ן מסחר, וואס האבען א ממשות'דיגען בעדייט.

דער נייער צירקולאר פונ'ם פינאנץ-מיניסטעריום זעהט פאר מעגליכע פערקלענערונג פון פאטענטען.

אזוי, למשל, אויב אנ'אונטערנעהמונג פון צווייטער קאטעגאריע האט אין 1931 געמאכט אומזאץ בלויז אויף 30 טויזענד גילדען, קען זי אויסקויפען א פאטענט פון 3-טער קאטעגאריע.

אויך אנדערע אונטערנעהמונגען קענען אראפגעהן פון איין קאטעגאריע פאטענט אויף א קלענערער, אויב זיי האבען געהאט א בערך קליינעם אומזאץ.

גאר קליינע אונטערנעהמונגען, ווידער, וואס האבען געהאט אומזאץ ווייניגער ווי 2000 גילדען א יאהר, קענען אינגאנצען בעפרייט ווערען פון א פאטענט.

אויב מ'קען נישט זאגען, אז די דאזיגע הנחות וועלען פשוט אפראטעווען סוחרישע עקזיסטענצען פון אונטערגאנג, ווייל צוליב די דיפערענצען פון די פאטענטען איז נאך קיין געשעפט נישט אומגעקומען, קומט אבער דורכדעם אהן שום ספק א גרויסע ענטשפאנונג אין די שוועריגקייטען פון מסחר.

ווייסען מיר דאך. מיט וועלכע יסורי-מות ס'קומט אן דעם קרעמער אויסצוקויפען דעם פאטענט און ער מוז דערביי אנקומען צו הילף פון בענק אדער פון דער חברים-ארגאניזאציע, כדי צו קענען האלטען זיך אויף די פיס. היינט ווי שווער איז שוין צו צאהלען נאך איבעריגע הונדערטער, אדער צעהנער גילדענס פון א געשעפט, וואס איז עס נישט שולדיג.

כל-זמן דער עקאנאמישער גיווא פון דער בעפעלקערונג האט נאך נישט געהאלטען ביים ראנד פון אפגרונד, האט דאס מיניסטעריום זיך נישט גערעכענט מיט די שוועריגקייטען. אלע יאהר איז ווייניגער געווארען די צאהל אויסגעקויפטע פאטענטען, און קיין ערנסטע שריט זענען נישט אונטערגענומען, אפצוהאלטען דעם לויף בארג ארא. היינטיגעס יאהר אבער איז שוין די אומפעטיגע ירידה צו שטארק און מ'האט געמוזט איהר פערהאלטען.

חוץ דעם האבען ביז איצט די קליינע געשעפטען נישט געפיהרט קיין בוכהאלטעריע און ביי דער רעגירונג איז געווען א פארשטעלונג, אז דעם קרעמער גארט מען נישט אפ, אז טיי-וויביס מען אפ נישט ריכטיגע בעריכטען פונ'ם אומזאץ, — אויך דער שטייער איז דאך ביי אונז נישט בעגרינדעט אויף צוטרוי! — האט מען דעריבער די זעלביגע מאס אנגעווענדט אויך לגבי פאטענטען. איצט אבער ווערט דאך גענומען אין בעטראכט די רעאלע, אז אלע געשעפטען, אפילו די קלענסטע, וועלען מוזען פיהרען ביכער. האט די רעגירונג די ערשטע דערלאנגט דעם סוחר די האנד, צו העלפען איהם איינארדנען זיך אין פולער רעכענשאפט און גענויער פינקטליכקייט, אפצוגעבען דער מלוכה איהר חלק און אליין אויך קענען לעבען.

פערשטייט זיך, אז דער טויטער אות פונ'ם צירקולאר האט נאך א גאנץ קליינעם בעטייט, אויב ער זאל נישט בעלעבט ווערען מיט טוי פון געבענטשטיגען צוטרוי און פונ'ם אויפריכטיגען ווילען מצד די מאכטהאבערס טאקע צו דערהאלטען דעם קיום פונ'ם מסחר, וואס ראנגעלט זיך אין די גסיסה-קאנוואולסיעס.

און דא מוז ארויסטרעטען אין פאדערגרונט דער יודישער מאמענט.

ביי אונז אין פוילען זענען יודען פארמעל גלייכבערעכטיגט. קיין שום גזרה און קיין שום הנחה ווערט אפיציעל נישט בעשאפען ספעציעל צוליב יודען, און ס'זענען אדוואי פארהאן אויך א סך קריסטליכע סוחרים, וואס מאטערען זיך מיט דער פאטענטען-פראגע און וועלען איצט זוכען א טרייסט און דערלייזונג אינ'ם נייעם צירקולאר.

אבער ביי יודען אין פוילען איז דאך מסחר דער רוקנביין פון דער עקאנאמיק, און פונ'ם אומצוטרוי און פון די מיספערשטענדנישען האבען דאך יודען ביז איצט אמשטארקסטען געליטען.

אין אונזער איינציגער וואונש איצט, אז די נייע מאס זאל גילטען פאר אלעמען צוגלייך.

ווארום אויב איין טייל פון דער בעפעלקערונג וועט פון די הנחות געניסען מעהר, ווי דער אנדערער טייל, וועט עס דאך ווירקען נאכמעהר ארויסצושטויסען דעם דאזיגען טייל פון זיינע פאזיציעס, און פאר איהם וועט די הנחה פערוואנדעלט ווערען אין א פרישער גזירה!

לאמיר האפען, אז דאס וועט נישט געשעהן.

פ. ק.

שוץ פון די מינדערהייטען, אחוץ די יודען

נייע אויפפאסונג פון דער ענדעציע וועגען מינדערהייטען-שוץ

די ענדעקישע „גאזעטא ווארשאווסקא" איז ארויסגעטראטען מיט א נייער קאנצעפציע וועגען שוץ פון די מינדערהייטען. די קאנצעפציע בעשטייט אט אין וואס:

„לויט דער אידעאלאגיע פון דער ענדעציע איז א נארמאל צוזאמענלעבען פון די מלוכות מעגליך נאר אויפ'ן סמך פון דער פרייהייט פון יעדער מלוכה איינצוארדנען איהרע אינערליכע אנגעלעגענהייטען לויט איהר אייגענעם געשמאק און איבערצייגונגען. אויב אלזא א געוויסע מלוכה קען האבען דאס מאראלישע רעכט צו אינטערווענירען לטובת די מינדערהייטען, איז עס סיידען אין פאל, אויב די מלוכה איז פערבונדען מיט דער געגעבענער מינדערהייט דורך געמיינזאמקייט פון בלוט, שפראך, נאציאנאל געפיהל א. א. וו. דער פרינציפ, וואס ערלויבט יעטוועדער מלוכה זיך אריינצומישען נישט אין איהרע אנגעלעגענהייטען און אויף דעם אופן צו קענען אויסאיבען א דיפלאמאטישען דרוק אין הסכם מיט איהרע אייגענע אימפעריאליסטישע אינטערעסען, איז א פאלשטענדיג אונגארמאלע אידעע, וואס גיט די געלעגענהייט פאר אונענדליכע אינטערנאציאנאלע קאנפליקטען און שטרייטען".

פון די דאזיגע ווערטער פון ענדעקישען בלאט איז געדרונגען, אז די ענדעציע איז נישט פרינציפיעל געגען דעם מינדערהייטען-טראקטאט, זי וואלט אבער נאר געוואלט, אז דער טראקטאט זאל נישט שיצען די יודען. כדי אבער צו דערגעהן צו דער קאנצעפציע וועגען געמיינזאמקייט פון בלוט, דארף מען די גאנצע לאגיק שטעלען אויפ'ן קאפ. ווייל טאקע אט דער פרינציפ קען מאכען די קרובה שע פעלקער פאר א ווערקצייג פון אימפעריאליזם.

דאס בלאט פון דער ענדעציע פעלשט דעם אמת, ווען עס בעהויפט, אז אין די ענינים פון דער אדער יענער מינדערהייט אינטערווענירט די אדער יענע מלוכה. אין דער ווירקליכקייט אינטערווענירט דאך נישט קיין בעזונדערע מלוכה, נאר די פעלקער-ליגע אלס בונד פון אלע מלוכות.

ווי לאנג וועט דאס פאלק אויסהאלטען דולדען?

געוואלדיגער אנגריף פון לאיד דזשארדזש'ן אויף מאקדאנאלד'ן, לאיד דזשארדזש ווארפט פאר דער רעגירונג, אז זי פערנאכלעסיגט די פראגע פון ארבייטסלאזיגקייט

אינגאנצען אומגעריכטערהייט און געגען די ענגלישע פארלאמענטארישע טראדיציעס האט ללאיד דזשארדזש בעת דער לעצטער ערב-יום-טוב'דיגער זיצונג זעהר שארף אנגעגריפען דעם פרעמיער מאקדאנאלד. א גרונט דערצו איז געווען מאקדאנאלדס אפזאג צו פערעפענטליכען די פראטאקאלען פון די קאבינעט-זיצונגען פון פאר 10 יאהר וועגען דעם ענגליש-אמעריקאנער אפמאך מכוח די מלחמה-חובות.

נאך דעם אפזאג פון פרעמיער, האט דער מיניסטער לארד היילשעם דערמאנט אין לארדעןהויז, אז פאר פערעפענטליכען געהיימע רעגירונגסבעשלוסען קומט תפיסה. ללאיד דזשארדזש האט בעטראכט די דאזיגע ארויסטרעטונג פון מיניסטער היילשעם פאר א פראוואקאציע און האט דערקלערט, אז לויט דער קאנסטיטוציע האט יעדער בירגער דאס רעכט צו בעטען ביים קעניג א דערלויבניש צו פערעפענטליכען פאקטען, וועלכע ער האלט פאר וויכטיג. אבער אזוי ווי דער קעניג איז מחויב צו בעראטען זיך מיט זיין פרעמיער, קענען אין אזא פאל, ווי דער איצטיגער, ווען דער פרעמיער איז פארטייאיש, ענטשטיין שוועריגקייטען.

„ס'איז אבער אנ'אומערהערטע זאך, האט געזאגט ללאיד דזשארדזש, אז די לארדען, וועלכע איך אדער מיינע נאכפאלגער האבען נאמינירט, זאלען ארויסזאגען דראהונגען אויפ'ן אדרעס פון דעפוטאטען. כאטש מ'דראהט מיך מיט 2 יאהר תפיסה, דערקלער איך, אז איך וועל זיך נישט וואקלען און וועל נעמען אויף זיך די פולע פעראנטווארטליכקייט פאר דער פערעפענטליכונג פון דעם אלעמען, וואס איך וועל האלטען פאר נויטיג. אויב ווער נישט איז וועט איבערגעבען אין דער עפענטליכקייט, וואס די רעגירונג האט געהאט בעשלאסען אין דער פראגע, בעת איך בין געווען פרעמיער".

איבערגייענדיג צו דער פראגע וועגען ארבייטסלאזיגקייט האט ללאיד דזשארדזש זעהר שארף אטאקירט דעם פרעמיער דערפאר, וואס ער איז נישט געקומען צו דער זיצונג.

„אויב – האט ער געזאגט – מאקדאנאלד וואלט טאקע געווען קראנק, דאן וואלט איהם קיינער גארנישט בעקאנט פארווארפען. אבער אויב ער איז געווען געזונד געזונט, כדי צו פאהרען א גאנצע נאכט קיין שאטלאנד און צו רעדען דארט דורך ראדיא וועגען ארבייטסלאזיגקייט דעם זעלבען אוונט, ווען ס'קומט פאר א זיצונג פון פארלאמענט, דאן מוז איך דאס בעצייכענען, אלס בעליידיגונג פון פארלאמענט; אין דער אמת'ן איז דאס עפעס נאך ערגערס. דאס איז א בעווייז, אז דער פרעמיער גיט זיך נישט אפ קיין רעכנונג פון זיין פעראנטווארטליכקייט אין דער צייט פון היינטיגען ביטערען קריזיס. מאקדאנאלד איז געפאארען קיין לאסימוט, כדי זיך דארט אומדירעקט מודה צו זיין אין זיין באנקראט. וואס האט זיין רעגירונג ביז איצט געטאן, כדי בייצוקומען דעם קריזיס? ער האט דערפיהרט צו 3 מיליאן ארבייטסלאזע, וואס קאסטען דער מלוכה 130 מיליאן פונט א יאהר. דער פרעמיער לאזט דאס אלץ איבער אויפ'ן בעראט פון די בעאמטע. אינטערעסאנט צו וויסען, ווי לאנג דאס פאלק וועט נאך דאס אלץ דולדען?

ללאיד דזשארדזשס אנגריף האט געמאכט א געוואלטיגען רושם אין לאנד. מ'האלט, אז מאקדאנאלדס שטעלונג איז צוליב דעם בעדייטענדיג אפגעשוואכט געווארען.

גרויסע בונטן אין דער פראנצויזישער ארמעע

האבען שיער נישט געבראכט צו דער קאטאסטראפע פון פראנקרייך

סענסאציאנעלע רעוועלאציעס פון ג. קריגס-מיניסטער פענלעווע

דער פראנצויזישער מיניסטער פון אוויאציע, פענלעווע וועלכער איז אין יאהר 1916 געווען קריגסמיניסטער, האט אין איינציגע אייראפאאישע בלעטער פערעפענטליכט זעהר אינטערעסאנטע ערינערונגען וועגען מיליטערישע בונטען, וואס זענען אין דער צייט פון קריג פארגעקומען אין דער פראנצויזישער ארמעע.

דעם פופצעהנטען און דעם זעכצעהנטען נאוועמבער, דערצעהלט פענלעווע, זענען זיך די פיהרער פון די פערבינדעטע ארמעען צונויפגעקומען קיין קאנטילי, כדי געמיינזאם צו בעטראכטען די לאגע אויף די פראנטען און אויסארבייטען דעם פלאן פון דער ווייטערדיגער קאמפאניע. גענעראל זשאפר האט פארגעשטעלט דעם פלאן פון א נייער גרויסער אפענזיווע, וועלכע האט געדארפט ארומנעהמען א רייה ריזיגע שלאכטען. אויף דער דאזיגער בעראטונג האבען זיך צונויפגעשטויסען די אנשויאונגען פון גענעראל פאש מיט די אנשויאונגען פון גענעראל ניוועל. געזיגט האט ניוועל, וועלכער איז בעשטימט געווארען אויפ'ן ארט פון זשאפר אלס פיהרער פון דער פראנצויזישער ארמעע און פאש איז אפגערוקט געווארען אויפ'ן צווייטען פלאץ.

ניוועל איז באלד צוגעטראטען אויסצוארבייטען דעם פלאן פון דער אפענזיווע, וועלכע האט זיך געזאלט אנהויבען אין פעברואר 1917. די פראנצויזישע ארמעע איז אבער נאך נישט געווען גענוג צוגעגרייט און דעריבער איז די אפענזיווע אפגעלעגט געווארען עטליכע מאל.

דערווייל איז מען אין פראנצויזישען שטאב געוואויר געווארען, אז דער דייטשער שטאב איז אין קורס פון די פראנצויזישע פלענער: ביי איין דער'הרג'עטען דייטשען אפיציר האט מען געפונען דאקומענטען, פון וועלכע עס איז געווען צו זעהן, אז די דייטשען זענען גוט בעקאנט מיט די פלענער פון די פראנצויזען. דאך האט גענעראל ניוועל בעפוילען אנצוהויבען די אפענזיווע דעם פופצעהנטען אפריל, און די פראנצויזישע ארמעע האט טאקע דערביי געליטען א גרויסע מפלה. אין פערלויף פון אפריל און פון מאי האבען די פראנצויזען פערלוירען עטליכע און זעכציג טויזענד בלויז דערהרג'עטע.

צווישען די אפיצירען פון דער פראנצויזישער ארמעע האט זיך אנגעהויבען א מורמלען. אין א גאנצע רייה פולקען האבען סיי די אפיצירען, סיי די סאלדאטען גענומען אפען ארויסווייזען זייער אונצופרידענהייט און עס זענען פערנאטירט געווארען עטליכע פאלען, ווען אפיצירען און זעלנער האבען זיך אפגעזאגט צו ערפילען די בעפעהלען.

„מיר וועלען איינהאלטען די אקאפעס אבער אין אנגריף וועלען מיר נישט איבערגעהן, דאס איז געווארען די לאזונג אין דער פראנצויזישער ארמעי.

דעם 15-טען מאי האט פענלעווע ארויסגעגעבען א בעפעהל, לויט וועלכען ניוועל איז אראפגעזעצט געווארען פון זיין אמט און אלס העכסטע אנפיהרער פון דער פראנצויזישער ארמעי זענען בעשטימט געווארען פאש און פעטען. אין דעמזעלבען טאג האט פענלעווע בעקומען די ערשטע ידיעות וועגען אונרוהען אין דער פראנצויזישער ארמעי. דעם 20-טען מאי איז פארגעקומען דער ערשטער אפענער בונט.

דאן האבען זיך אנגעהויבען אונרוהען. אין פערשידענע אפטיילונגען זענען פארגעקומען מיטינגען, עס זענען ארויסגעטראטען רעדנער און געהאלטען רעדעס וועגען דעם, אז עס ווערט אומזיסט פערגאסען בלוט. די סאלדאטען זענען אויפגעפאדערט געווארען צו פאלגען דעם ביישפיל פון די רוסישע סאלדאטען און מאכען א רעוואלוציע און א סוף צום קריג.

די פיהרונג פון דער ארמעי האט אנגענומען ענערגישע מיטלען. פיל סאלדאטען זענען ארעסטירט געווארען און איבערגעגעבען געווארען צו א מיליטעריש געריכט. עס זענען דערביי פארגעקומען געוואלטאטען געגען די אפיצירען. עס איז געווען א פאל, ווען די צובונטעוועטע זעלנער האבען זיך פערשאנצט אין די אקאפעס און זיך געוועהרט מיט קוילענווארפערס. אין סואסאן האבען צוויי פאלקען אטאקירט דעם וואגזאל, זיי האבען פערכאפט א צוג און געוואלט זיך לאזען אויף פאריז, כדי צו שטורמען דעם פארלאמענט. מען האט געמוזט אנגעהמען אויסערסטע מיטלען, כדי צו מאכען ארדנונג צווישען די סאלדאטען.

די פיהרער פון די בעזונדערע קארפוסען האבען געפאדערט מען זאל אנגעהמען די שטרענגסטע מיטלען, זיי האבען פארגעלעגט צו שיסען אהן רחמנות יעדען, וועלכער האט נאר די קלענסטע שייכות צו די בונטען, ווייל אויב מען וועט ארויסווייזען די מינדעסטע שוואכקייט, וועט דאס ברענגען צו א קאטאסטראפע.

די לאגע איז געווארען אויסערגעוועהנלין ערנסט. צווישען סואסאן און פאריז האבען זיך צו יענער צייט געפונען בלויז צוויי דיוויזיעס, אויף וועלכע מען האט זיך געקאנט פערלאזען. אלע אנדערע זענען געווען גרייט אריבערצוגעהן אין א בונט. ווען, שרייבט פענלעווע, די דייטשען וואלטען דעמאלט געווען אריבערגעגאנגען אין א גרויסער אפענסיווע, וואלט די לאגע זיך געקאנט ענדיגען מיט א קאטאסטראפע פאר פראנקרייך. פון לודענדארפס מעמוארען ווייסט מען אבער, אז די דייטשען זענען ערשט אין דריי וואכען ארום געוואויר געווארען וועגען קריזיס, וועלכען עס מאכט דורך די פראנצויזישע ארמעע. און ווען עס האט זיך אנגעהויבען די גרויסע דייטשע אפענסיווע, איז שוין די ארדנונג אין דער פראנצויזישער ארמע געווען צוריקגעשטעלט...

אין יענע שרעקליכע טעג און וואכען, דערצעהלט פענלעווע, פלעגען יעדען אוונט קומען אין מיין קאבינעט קורירען, וועלכע פלעגען ברענגען מיט זיך טויט-אורטיילען. עס איז נישט געווען דערביי קיין איין פאל, אז די מיליטערישע מאכט זאל פארלעגען עמיצען צו בעגנעדיגען. יעדעם מאל פלעג איך מוזען אנהויבען צו פיהרען טעלעגראפישע און טעלעפאנישע אונטערהאנדלונגען מיט די גענעראלען. וועלכע האבען די טויטאורטיילען אונטערגעשריבען. אינגאנצען זענען דעמאלט ארויסגעטראגען געווארען א 150 טויטאורטיילען, אבער בלויז 23 זענען אויסגעפיהרט געווארען.

אַ יוד וואָס איז געוואָרען קעניג
ביי מענשען-פרעסער

אַ שפּאַנענדע און מערקווירדיגע געשיכטע פון אַ יודישען יונגערמאַן פון אויסטראַליע, וועלכער איז מיט אַ גרופּע ענגלענדער פערוואָרפען געוואָרען קיין ניו גווינעאַ צווישען ווילדע

פון ש. יאַקאָבי.

אַ מערקווירדיגע און שפּאַנענדע געשיכטע האָט געטראָפען אַ יודישען מאַטראָז, וועלכער איז צעהן יאָהר צייט געווען דער קעניג פון די ווילדסטע מענשענפרעסער, איז לעצטענס בעקאַנט געוואָרען אַ דאַנק דעם אַמעריקאַנער רייזענדען הייהאַם ווינסטאָן, וועלכער האָט זיך צוריקגעקעהרט פון אַ לאַנגער רייזע איבער די פּאַסיפישע אינזלען. ער איז שוין איצט אַ מאַן פון באַהענט 70 יאָהר און מעהר ווי אַ העלפט פון זיין לעבען האָט ער פערבראַכט וואַנדערענדיג איבער די ווּסטע געגענדען פון דער וועלט.

נישט לאַנג צוריק האָט ער בעזוכט ניו-גווינעאַ, ספּעציעל יענע געגענדען, וואו עס האַלטען זיך אויף שבטים פון מענשענפרעסער, און פון דאָרט האָט ער צוריקגעבראַכט אַ יונגערמאַן פון אַ יאָהר 35, סידני מאַרבעל, אַ געבוירענער פון מעלבורן, אויסטראַליע, וועלכער איז געווען אַ מאַטראָז אויף ענגלישע האַנדעלס-שיפען און די לעצטע צעהן יאָהר האָט ער פערבראַכט אין ניו-גווינעאַ, צווישען די מענשענפרעסער.

ווער איז סידני מאַרבעל? ער איז אַ יודישער יונגערמאַן. זיינע עלטערן האָבען איינגעוואַנדערט קיין אויסטראַליע פון ענגלאַנד, אָבער זעהר פריה איז ער געבליבען אַ יתום אָהן טאַטע-מאַמע און איז ערצויגען געוואָרען פון פרעמדע. בעזיצענדיג אַן אומרוהיגע נאַטור, האָט ער אָנגעהויבען וואַנדערען איבער דער וועלט, ווען ער איז נאָך געווען אַ יונגעל פון 14 יאָהר. און זינט דעמאָלט האָט ער נישט גערוהט. ווען ער איז אַלט געווען 19 יאָהר, איז ער געוואָרען אַ מאַטראָז, אויך כדי צו קענען וואַנדערען און זעהן די וועלט.

איינמאָל האָט ער זיך בעקענט מיט אַ גרופּע מענשען, פון וועלכע ער האָט אויסגעפונען, אַז זיי גרייטען זיך צו אַ רייזע איבער די פּאַסיפישע אינזלען. ספּעציעל ווילען זיי בעזוכען די פערוואָרפענע געגענדען, וואו עס האַלטען זיך אויף די מענשענפרעסער. די מענשען זענען נישט געווען קיין וויסענשאַפטליכע, נאָר רייכע לייט, וואָס האָבען געוואָלט זעהן די וועלט. דער פיהרער זייערער איז געווען אַ געוויסער ראָבערט וויל, זיין פרוי העלען; זייער זוהן אַרנאָלד; פרוי דזשאָזעפין פּיטערס און אַ פריינד, דייוויד קליינס.

סידני האָט זיי פאָרגעשלאָגען זיך אָנצושליסען אָן זייער גרופּע אַלס איבער, וואָס האָט אַ סך פּראָפּאַהייגען אין רייזען און איז שוין אויך היבש בעקאַנט מיט די געגענדען ביים פּאַסיפישען ברעג. זיי האָבען זיך אָן זיין פאָרשלאַג אָנגעכאַפּט און איינגיכען זענען זיי אַרויסגעפאָהרען אויף דער ריזיגער האַלישער רייזע. זיי האָבען זיך פערגומען צו פערברענגען אין יענע געגענדען אַרום צוויי יאָהר און, פערשטעהט זיך, אַז זיי האָבען זיך פאַרבערייט מיט וואָפען, ווי אויך מיט פאָטאָגראַפישע אַפּאַראַטען, כדי צו נעהמען בילדער פון די ווילדע און דערנאָך, ביים אַהיימקומען, האָבען מיט וואָס צו בעווייזען זיך פאַר לייטען.

ענדליך כאַפּען זיי מענשענפרעסער, נאָר די מענשענפרעסער לאָזען זיי נישט אָפּ

נאָך אַ לאַנגען און שווערען וואַנדערען האָבען זיי דערגרייכט ניו-גווינעאַ. קיין באַהנען, אָדער אַנדערע פערקעהרס-מיטלען זענען, פערשטעהט זיך, אין יענער געגענד נישטאָ, און די גאַנצע רייזע מוז מען דורכמאַכען צופוס. אויף דער לעצטער סטאַנציע פון ציוויליזאַציע האָט דער ענגלישער מיליטערישער גובערנאַטאָר זיי געראַטען, אַז זיי זאָלען זיך צוריקקעהרען, ווייל זיי שטעלען זייערע לעבענס אין געפאַהר; אויב זיי ווילען נישט צורייסען ווערען פון די ווילדע חיות, וועלען זיי אַריינפאַלען צו די מענשענפרעסער.

פרוי פּיטערס, האָט געקראָגען קאַלטע פיס און געוואָלט אַז מען זאָל טאַקע אויסדרעהען דעם דישעל אויף צוריק, נאָר די אַנדערע מיטגלידער פון דער עקספּעדיציע האָבען דערפון נישט געוואָלט הערען. זיי האָבען איהר ערקלערט, אַז אַלע וועלען לאַכען פון זיי, און די פרוי, וואָס האָט זיך קוים געקענט רירען, האָט קיין אַנדער ברירה נישט געהאַט און זיך נאָכגעשלעפּט.

אין ניו-גווינעאַ האָבען זיי געוואַנדערט אַרום צוויי וואָכען צייט און דורך דער גאַנצער צייט נישט אָנגעקוקט קיין ווילדען, ווער שמועסט שוין פון מענשענפרעסער. ביינאַכט, ווען זיי פלעגען זיך לעגען שלאָפען, האָבען זיי אָנגעלעגט גרויסע פייערען אַרום זייער געצעלט, כדי קיין חיות זאָלען צו זיי נישט קענען צוקומען. אָבער איינמאָל האָט זיך פאָרט אַריינגעריסען צו זיי אַ טיגער — עס איז שווער צו פערשטעהן ווי אַזוי דער טיגער איז צוגעקומען צום לאַגער דורכ'ן פייער און אַזוי שטיל, אַז אַפילו סידני מאַרבעל, וועמענס פרוי איז יענע נאַכט געווען צו האַלטען וואַכט, האָט איהם נישט בעמערקט.

די ערשטע, וואָס האָט דערזעהן דעם טיגער איז געווען די פרוי פּיטערס, און זי האָט געמאַכט אַזאַ געוואַלד, אַז דער טיגער אַפילו האָט זיך דערשראָקען. ער איז געשטאַנען אין מיטען לאַגער און געקוקט אויף די צושראָקענע מענשען, אָבער דאָ איז אויסגעוואַקסען סידני מיט דער ביקס און איהם דערשאָסען מיט צוויי קוילען. יענע נאַכט איז שוין קיינער נישט געשלאָפען.

אויף מאָרגען האָט מען זיך ווידער געשלעפּט דורך געדיכטע וועלדער און דורך זומפּיגע פעלדער. אַלע האָבען געשפּאַסט און ה' וויל האָט בעמערקט, אַז די גאַנצע מעשה מיט די ווילדע איז אַ ליגען, אַן אויסגעטראַכטע זאַך.

— איך דענק אויך, אַז עס זענען נישטאָ קיין מענשענפרעסער! — האָט ווילס זוהן אויסגערופען, — דאָס האָבען די געלערנטע אויסגעטראַכט, כדי צו מאַכען דעם איינדרוק, אַז זיי זענען גרויסע העלדען און אָפּשרעקען לייכט-גלויביגע מענשען...

אָבער דייוויד קליינס איז געווען מעהר אָפּטימיסטיש:

— נישט-קשה, — האָט ער געזאָגט, — מיר וועלען נאָך כאַפּען עטליכע מענשענפרעסער! ווי איז עס געמאָהלט, אַז אין גאַנץ ניו-גווינעאַ זאָל זיך נישט געפינען קיין איין מענשענפרעסער?

און ער האָט געטראָפען. נאָך דעמזעלבען טאָג האָבען זיי „געכאַפּט" מענשענפרעסער, אָבער די צרה איז געווען, ווי מיט יענעם קאָזאַק — נישט זיי האָבען „געכאַפּט" די מענשענפרעסער, נאָר די מענשענפרעסער האָבען זיי נישט אָפּגעלאָזט...

עס איז שוין געווען פאַרנאַכט-צייט, די רייזענדע האָבען אָנגעהויבען אויסשפּרייטען זייער לאַגער. פּלוצלונג האָבען זיי דערהערט אַ מאָדנעם גערויש, וואָס ווייטער איז דער גערויש אַלץ שטאַרקער געוואָרען. זיי האָבען אָנגעשפּיצט די אויערען און סידני האָט אויסגעשריגען:

— די ווילדע! די ווילדע!

וואָס פאַר אַ ווילדע דאָס זענען, האָט קיינער פון זיי נישט געוואוסט. אָבער גאָר אין גיך האָבען זיי אויסגעפונען, אַז דאָס זענען מענשענפרעסער פון ווילדסטען סאָרט. איידער זיי האָבען זיך אַרומגעקוקט, זענען די מיטגלידער פון דער קליינער עקספּעדיציע אַרומגערינגעלט געוואָרען פון אַלע זייטען. די קאַניבאַלען זענען געווען אויסגעפּוצט אין דעם שענסטען און בעסטען — דאָס הייסט, אָנגעשמירט מיט אַלערליי פאַרבען, אָנגעשטעקט מיט פעדערען און דערצו האָבען זיי געטראָגען הילצערנע שפּיציגע שטעקענס, אויף וועלכע עס האָבען געשטעקט אויסגעטריקענטע סקעלעטען פון מענשליכע קעפּ.

דער אַלטער וויל האָט געוואָלט אויף זיי אויסשיסען פון זיין ביקס, אָבער סידני, דער יודישער מאַטראָז, האָט איהם אָנגעכאַפּט ביים ביקס און צו איהם בעמערקט:

— רייצט זיי בעסער נישט אויף! מיר זענען עטליכע און זיי זענען אַזוי פיל. מיר מוזען געפינען אַ מיטעל ווי צו לעבען גוט מיט זיי און זיי שטודירען אויף וויפיל דאָס וועט מעגליך זיין.

די מענשענפרעסער האָבען זיך דאַן אַ וואָרף געטאָן אויף די עטליכע ווייסע מענשען און זיי געבונדען. די פרוי פּיטערס, האָט זיך געראַנגעלט געגען זיי, צוגעפּאַסט די ווילדע אַ געשמירטע פּנים און זיי געשאָלטען אויף ענגליש מיט טויטע קללות. אָבער די ווילדע האָבען זיך גאָרנישט געמאַכט דערפון.

מיט פּאַראַד האָט מען די גרופּע ווייסע געפיהרט טיפער אין דזשאַנגעל אַריין. די מענשענפרעסער האָבען געטאַנצט, געשפּרונגען, געליאַרעמט מיט אַזעלכע שרעקליכע קולות, דאָס מען האָט געקאָנט טויב ווערען.

(ווייטער מאָרגען)

קלאַנג-קינאָ-טעאַטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
הייוט און פאָלג. טעג!
דאָפּעלטער פּראָגראַם!
1) מעכטיגע עראָטישע דראַמע א. נ.:
איז דאָקטאָר'ס קאַבינעט
אין דער הויפּט-ראָלע:
Warner Baxter
2) „פּרימאַבאַלערינאַ"
(ווייסע נעכט)
דאָס בילד שפּיגעלט אָפּ דאָס לעבען און [illegible] פון די צאַרישע צייטען.
אין די הויפּט-ראָלען:
Laura la Plante, Michał Wawicz.
אָנהויב פון די סעאַנסען טעגליך 4 נאָכמיטאָג
שבת און זונטאָג 12 אַ זייגער ביי טאָג.

לכבוד חנוכה
עמפּפעהלט
דעם גרעסטען אויסוואַהל פון
אַלערליי
פּערפומען
איין און אויסלענדישע
ווי אויך אַלערליי
קאָסמעטיק
די מאָדערנסטע פּערפומעריע
J. DRUKIER
5 Zawadzka 5, tel. 175-92.
פאַר אַנגראָסיסטען ספּעציעלער ראַבאַט!
הורט און דעטייל! !!! קאָנקורענץ-פּרייזען!

איצט איז איהם שוין קלאָר
(שטימערליי)

פון ב. קאַוונער.

דרעהט זיך אַרום דער מאַן אין הויז און טוט גאָר נישט, און אַז אַ מאַן דרעהט זיך אַרום אין הויז און טוט גאָרנישט, טראַכט ער פערשידענעס, און אַז אַ מאַן טראַכט פערשידענעס, טראַכט ער אַזוי לאַנג, ביז ער נעהמט טראַכטען וועגען פּוסטע זאַכען, נאַרישקייטען, קומט איהם אָן אויפ'ן זינען זיין פרוי.

יאָ, אַז די פרוי זיינע קומט איהם אויפ'ן זינען, כאַפּט ער זיך, אַז זיינע דריי קינדער, וואָס זי האָט, אַ מיידעל מיט צוויי יונגעלעך, זעהען נישט אויס ווי ער; זיי האָבען נישט זיין פּנים, נישט זיינע אויגען, נישט זיין גאַנג, ווי זיי וואָלטען נישט זיינע, נאָר פרעמדע, פון אַן אַנדערער מאַמען.

ווערט ער נערוועז, צודרעהט, צודרומשקעט; מאָרנע געדאַנקען נעהמען איהם נאָגען, גריזשען; די פּאַנטאַזיע צוברענט זיך ביי איהם.

בעשליסט ער:

ער וועט האָבען מיט זיין ווייבעל וועגען דעם אַ געשפּרעך: יאָ, ער מוז עס טון.

זי איז די איינציגע, וואָס קען איהם די זאַך קלאָר מאַכען. אויב נישט זי — ווער דען?

זעצט ער זיך ראַפּטאַם אַוועק ביים טיש, וואַרט זיך אויס, מעשה-רוערנער, וואַרפט אַ טיפען בליק אויף זיין ווייבעל, וואָס שטעהט ביים אויווען און פּאַרעט זיך מיט'ן ווישטאָג. איהרע באַקען פלאַמען. דאָס ווייסע פּאַרטוכעל זינגט אַרויס פון איהר, די האָר זענען שעהן פערקעמט, די קינדער זענען אין גאַס, בעטראַכט ער זי מיט זיינע גיפטיגע בליקען און טוט אַ זאָג:

— מירעל, איך האָב מיט דיר עפּעס צו רעדען זעהר וויכטיגעס. איך דענק, אַז דאָס וועט דיך, אויך, שטאַרק מעאינטערעסירען. קום אַהער דאַ, נעבען מיר און הער מיך אויס: איך געה אַרום און איך טראַכט און איך קלער. עס נאַגט מיר די גאַנצע צייט איין פראַגע, און דו ביזט די איינציגע, וואָס קען מיר די פראַגע פערענטפערען.

זיין ווייבעל, מירעל, וואַרפט אויף איהם אַ קוק, ווי אויף איינעם, וועלכער וואָלט געווען נישט ביים זינען.

— וואָס ווילסטו? — פרעגט זי.

— איך וויל וויסען... איך וויל וויסען.... פאַר וואָס די קינדער קוקען אויס נישט ווי איך.... נישט לאה'לע, נישט סענדער'על, נישט דוד'ל האָבען מיין פּנים, מיין אָנבליק, אַפילו נישט מיינע אויגען. וויל איך וויסען, פאַרוואָס דאָס איז אַזוי. איך פרעג: בין איך דער טאַטע, זייער טאַטע, דאַרפען דאָך די קינדער זיין געראָטען אין מיר. אַזוי פיהרט זיך די וועלט זינט זי איז אַ וועלט. נעהם, צום ביישפּיל, מיך. אַלע מיינע בעקאַנטע זאָגען, אַז איך זעה אויס אינגאַנצען ווי מיין טאַטע. עס זאָל דאָס פעהלען אַ האָר! אַפילו מיין טאַטענ'ס נערוועזיטעט האָב איך איבערגענומען. אַפילו דאָס שוואַרצע פינטעלע אונטערן לינקען אויער... דו, למשל, זעהסט אויס ווי דיין טאַטע. האָסט זיינע אויגען, זיין נאָז, זיין שטערן, זיין גאַנג, און אונזערע דריי קינדער האָבען גאָרנישט קיין ענליכקייט צו מיר. וויל איך וויסען ווי קומט צו מיר, וויל איך וויסען ווי קומט עס. מיין מאַמע, למשל, וויל מיר איינריידען, אַז די קינדער זענען אַלע געראָטען אין דעם סובלאָקאַטאָר, וואָס מיר האָבען אַמאָל געהאַלטען. זי זאָגט, אַז סענדער'על איז אינגאַנצען געראָטען אין לואי דעם פריזיער, ווי צוויי טראָפּענס וואַסער, אַ קליינער לואיקעלע! און דוד'ל, זאָגט זי, זעהט אויס ווי הוימ'ל דער זינגער, וואָס האָט געוואוינט ביי בערטשע חזן צ"ס אַ באַריטאָן. עס זאָל דאָס, זאָגט זי, פעהלען אַ האָר; און לאה'לע, זאָגט זי, קוקט אויס ווי נח'קע דער זייגערמאַכער. אָט אַזוי זאָגט מיין מאַמע. און וועדליג איך קען מיין מאַמען, האָט זי אַלץ אַ שאַרפען בליק. און זאָגען אויף מיין מאַמען, אַז זי וויל גלאַט אַנמאַכען צווישען אונז אַ שלעכט לעבען, קען מען נישט. מיין מאַמע איז נישט פון די סאָרטען פרויען. איז מיר איינגעפאַלען אַ פרעג טון ביי דיר וועגען דעם. איך רעכען, אַז דו מוזט עס וויסען. צו וועמען דען זאָל איך זיך ווענדען וועגען דעם, אויב נישט צו דיר? ערשטענס, ביזטו דאָך מיין ווייב, און צווייטענס, ביסטו דאָך די מאַמע פון די קינדער; רעכען איך, אַז דו דאַרפסט וויסען דערפון.

האָט איהם מירעל אָנגעקוקט און אַ קוועטש געטאָן מיט דער פּלייצע:

— איך האָב דאָך שוין געזעהן אין מיין לעבען אידיאָטען, נאָר אַזאַ אידיאָט ווי דו, זעה איך איצט דעם ערשטען מאָל. די קינדער זענען שוין היבשע, צוויי געהן שוין אין שול, ס'איז שוין דאָס צעהנטע יאָהר נאָך אונזער חתונה, האָסטו איצטער זיך אַריינגענומען אַזאַ משוגעת אין קאָפּ אַריין! מען וועט דאָך לאַכען פון דיר דאָס גרעסטע געלעכטער. וואָס אַ מאַן קען איינפאַלען! אויב דיין מאַמע האָט עס דיר איינגערעדט, ביזטו אינגאַנצען ווי דיין מאַמע — פונקט אַזאַ בהמה ווי זי. און אפשר נאָך אַ גרעסערע; מחמת די וועלט פּראָגרעסירט, וואָס אַ יאָהר קומען אַלץ אַרויס גרעסערע בהמות. און אַזוי ווי דו ביזט מיט 25 יאָהר יונגער פון דיין מאַמען, ביזטו אַ גרעסערע בהמה. וועדליג דיין שכל, האָט דיין מאַמע געמוזט חתונה האָבען מיט אַן אָקס.

איז ער געוואָרען גוט אין כעס:

— מירקע, ס'וועט דיר נישט העלפען. מיט דעם, וואָס דו וועסט מיין מאַמען בעליידיגען, וועסטו זיך נישט פערענטפערען. דער אמת טאַקע איז, אַז די דריי קינדער זעהען אינגאַנצען אויס ווי די דריי געוועזענע סובלאָקאַטאָרען. אַ סימן, אַז זיי האָבען אַפילו איבערגענומען זייערע מלאכות; סענדער'על האַלט אין איין מאַכען זייפען-בלאָזען און שרייבען זיך שטענדיג מיט אַ מעסער. דאָס איז אַ סימן, אַז ער איז געראָטען אין לואי דעם פריזיער; און דוד'ל האַלט אין איין זינגען; נאָר ער זינגט, וואָס דאָס איז אַ בעווייז, אַז ער איז געראָטען אין הוימ'לען דעם זינגער, און לאה'לע האַלט אין איין אַנציהען דעם זייגער — וואָס דאָס קומט, אַז זי איז געראָטען אין נח'קע דעם זייגער-מאַכער.

האָט זיך מירעל צולאַכט מיט אַ שיטער געלעכטערל, דאָס געלעכטערל איז געווען אַזוי שיטער, אַז מען האָט געקאָנט אַריינרוקען אין איהר געלעכטערל נאָך צוויי אַנדערע געלעכטערס, און אַז זי איז פערטיג געוואָרען מיט'ן געלעכטערל, האָט זי זיך אויפגעשטעלט און אַ געשריי געטון הויך, אַז ער זאָל מוזען דערהערען:

— אידיאָט!

דער מאַן האָט זיך אַזש אַ צאַפּעל געטון פאַר גרויס שרעק. און אַז ער האָט זיך שוין געהאַט אָפּגעצאַפּעלט, האָט זי איהם ערשט ערקלערט:

— ווייסטו דען נישט, בהמה איינער, אַז מען קען זיך אַמאָל פערקוקען?... האָסטו קיינמאָל נישט געהערט פון אַזאַ זאַך? ווער איז דיר שולדיג? האָסטו דען נישט אַמאָל געלערענט חומש? געדענקסטו דען נישט די מעשה מיט יעקב'ס שאָף? ווי מען האָט אויפגעשטעלט אין פעלד אַזעלכע געשניצטע שטעקענס, זענען אַרויסגעקומען געפּינטעלטע און געפלעקעלטע שאָף? פאַרוואָס? ווייל די שאָף האָבען זיך פערקוקט אויף די שטעקענס... דאָס איינציגע האָט אויך געקענט פּאַסירען מיט מיר; איך האָב זיך אַוודאי פערקוקט אויף די סובלאָקאַטאָרען, האָבען זיך זייערע פּנימער אָפּגעדריקט אויף די קינדער... דו ביזט דאָך טאָג און נאַכט געזעסען אין פאַבריק. האָב איך דאָך נישט געהאַט אויף וועמען צו קוקען, האָב איך געקוקט אויף זיי... ווייטער איז גאָרנישט מיט גאָרנישט און שלאָג זיך אַרויס די נאַרישקייט פון קאָפּ און געה עסען מיטאָג. אַז דו וועסט זיך נעהמען אַזעלכע נאַרישקייטען אין קאָפּ, וועסטו גראָה ווערען פאַר דער צייט.

און זי האָט געגרייט צום טיש. אַוועקגעשטעלט הייס-געבראָטען פלייש, געבראָטען צוזאַמען מיט קאַרטאָפעל, אַ פלעשעל קאַלטע ביר, און זי האָט איהם אַ קוש געגעבען און דאָס האָט געהאָלפען.

דער מאַן האָט זיך געזעצט עסען און דאָס פּנים זיינס האָט זיך צושמייכעלט. עס האָט איהם אַ פּנים הנאה געטון, וואָס זי האָט איהם די זאַך אַזוי קלאָר געמאַכט.

ס'איז איהם אַראָפּ אַ שטיין פון'ם האַרצען.

דער ווילנער גאון

(שטריכן צו זײַן פּערזענלעכקייט צו זײַן 135־סטן יאָרצײַט)

פֿון יוסף באַש.

— 3. —

אין יענער צייט פלעגן די צדיקים אָבריכטען אַ געוויסע צייט גלות, כדי אָבצוקומען פאַר זייערע זינד. אויך דער גאון האָט אַ פּאָר יאָהר אָפּגעריכט גלות.

וועגען דעם גלות־אָבריכטען פונ׳ם גאון ווערן דערצעהלט פערשידענע אינטערעסאַנטע מעשיות. אזוי ווערט דערצעהלט, אַז אַמאָל, ווען ער האָט אַ״י בערגעבעכטיגט אַ נאַכט אין אַן אַכסניא, איז דאָרט פערלוירען געוואָרען אַ זילבערנער לעפעל. דער חשד איז געפאַלען אויפ׳ן גאון, וועלכער איז געווען אָנגעטאָן ווי אַ שלעפער. דער בעל־אַכסניא האָט איהם חושד געווען אין דער גנבה און איהם נישט אָפּגעלאָזט, ביז ער וועט נישט צוריקגעבען דעם לעפעל. דער גאון האָט אָנגעהויבען טענה׳ן, אַז ער ווייסט פון גאָרנישט, אָבער דער בעל אַכסניא האָט איהם נישט געוואָלט הערען און איהם געשלאָגען מכות־רצח. מיט׳ן גאון פלעגט מיטוואַנדערען זיין משמש, וועמען ער האָט אָנגעזאָגט, אַז ער זאָל בשום אופן נישט דערצעהלען, דאָס ער איז דער גאון, אפילו אין ערגסטען פאַל, און דאַ, זעהענדיג די שרעקליכע יסורים, וואָס מען טוט איהם דעם גאון, האָט ער אָנגעהויבען שרייען: „איך וועל אויסזאָגען״ ער האָט געוואָלט אויסזאָגען, אַז דאָס איז דער ווילנער גאון, כדי מען זאָל איהם נישט שלאָגען, אָבער רבי אלי׳ האָט צוריקגעענטפערט: „ניין, זאָג נישט אויס!״ דער בעל אַכסניא האָט דאָס נישט פערשטאַנען און געמיינט, אַז דער משמש וויל אויסזאָגען, אַז דער גאון האָט גע׳גנב׳עט, האָט ער דעם גאון נאָך מעהר געשלאָגען ביז מען האָט ענדליך דעם זילבערנעם לעפעל געפונען.

עס ווערט אויך דערצעהלט, אַז ווען דער גאון איז געקומען קיין ליסא, וואו עס האָבען זיך גראד געענדיגט די פינף יאָהר פון זיין גלות און ער האָט זיך געגעבען צו דערקענען, האָט מען איהם מיט אַ קאַרעטע אָבגעשיקט קיין בערלין, אין בערלין איז ער איינגעשטאַנען ביים פּרנס־חודש ר׳ יעקב צבי, און גראד אין שכנות פונ׳ם פרנס האָט געוואוינט אַ בעריהמטער פּראָפעסאָר. ווען דער פּראָפעסאָר האָט זיך דערוואוסט, אַז אין שכנות מיט איהם געפינט זיך אַזאַ ושע״י, האָט ער געבעטען ביים פרנס, ער זאָל בעפעל׳ן ביים גאון, דאָס ער זאָל מיט איהם קאָנען רעדען, ווייל ער וויל איהם פרעגען אַ פראַגע אין אַסטראָנאָמיע.

דער גאון האָט איינגעשטימט.

ווען דער פּראָפעסאָר איז געקומען צום גאון, האָט ער איהם געשטעלט עטליכע האַרבע פראַגען. דער גאון האָט מיט איינציגע צייכנונגען וועגען הימעל, צונישט געמאַכט די אַלע פראַגען, און דער פּראָפעסאָר איז אַוועק פול מיט בעוואונדערונג.

— 4. —

אין תק״ה (1745) ווען עס האָבען זיך געענדיגט די פינף יאָהר גלות (ער איז דאַן אַלט געווען סך־הכל 25 יאָהר) האָט זיך דער גאון בעזעצט אין ווילנא. די קהלה האָט איהם בעשטימט אַ שטענדיגע שכירות. אָבער בעקאַנט איז, אַז דער גאון האָט אַלע זיינע יאָהרען געלעבט אין גרויס התקנות.

אין ווילנא האָט דער גאון אָנגעשריבען זיינע בעריהמטע ספרים, צווישען אַנדערע, זיין פירוש אויף תלמוד. ער איז געווען אַ שטאַרקער געגנער פון יענעם אופן לערנען, וואָס בענוצט זיך מיט פלפול, כדי קלאָר צו מאַכען האַרבע שטעלען אין גמרא — ער פלעגט פערריכטען איינ־איינציג וואָרט אין דער גמרא, מאַכען אַ קליינע הגהה, און אַזוי־אַרום צושטערען, ריכטיגער: איבעריג מאַכען, די אַלע גרויסע פילפולים.

ר׳ אלי׳ איז זיך אַזוי געזעסען אין זיין ווינ־קעל און עוסק געווען יומם ולילה אין תורה. ער האָט מיט דער גאַס קיין שייכות נישט געהאַט. ביז ענדליך ס׳איז געקומען אַ מאָמענט, וועלכער האָט דעם גאון אַרויסגעריסען פון זיין ווינקעל און אַריינגעוואָרפען אין שטורעם פון קאַמף און מחלוקת.

— 5. —

ס׳איז געווען, בעת ר׳ ישראל בעל־שם־טוב האָט געשאַפען דעם חסידות, וואָס האָט געשטרעבט איינצופיהרען נייע אופנים פון עבודת־הבורא. ר׳ ישראל האָט אַראָפּגענידערט צו דעם פּראָסטען המון כדי איהם צו דערנעהנטערען צו גאָט. אַנדערש אָבער די רבנים פון יענער צייט, וועלכע האָבען זיך נישט געוואָלט אַראָפּלאָזען צו דער מאַסע, נאָר זיך אַרומגערינגעלט מיט לומדים, אַזוי אַז דער המון איז פערגרעבט געוואָרען און האָט גאָרנישט גע־וואוסט פון יודישקייט. —

די חסידים האָבען אָנגעהויבען שאַפען בע־זונדערע בתי־תפילות — די אַזוי־גערופענע שטיב־לעך. צו יענער צייט האָט די יודישע וועלט זיך נאָך געפונען אונטערן איינדרוק פון די פערשידענע משיח־בעוועגונגען, און אַ גרויסער טייל פון יו־דישען פאָלק, אונטערן יאָך פון זיינע ליידען, האָט זיך אָנגעכאַפּט אָן די משיח־שקר־אידעע, ווען ס׳־האָט זיך געשאַפען דער חסידיזם, וועלכער האָט איינ־געפיהרט בעזונדערע „שטיבלעך״ און אַ בעזונ־דערע פאָרם פון דאַווענען, האָט מען אויך געמיינט, אַז דאָס איז אַ פּאָרטזעצונג פון דער שבתי־צבי־בעוועגונג. האָט עס באַלד אויפגערודערט די יו־דישע וועלט און די זאַך איז אָנגעקומען צום ווילנער גאון, וועלכער איז געווען דער גרעסטער אוי־טאָריטעט אין יענער צייט.

אין ח׳ ניסן תקל״ב (1771) איז אין אַלע שוהלען אויסגערופען געוואָרען אַ חרם אויף די חסידים. מען האָט געבלאָזען שופר, און דער גאון האָט דערביי געזאָגט זעהר האַרבע ווערטער קע־גען די חסידים און זייערע רבנים.

אין יאָהר תקל״ג איז דער רבי ר׳ בער (דער ערשטער תלמיד פון בעש״ט) נפטר געוואָרען, און די מתנגדים האָבען טאַקע געזאָגט, אַז מען האָט איהם פון הימעל געשטראָפט...

אָבער די שאַרפסטע פאָרם האָט די מחלוקת אָנגענומען, בעת ר׳ יעקב יוסף, דער פּולנאָער רב האָט אַרויסגעגעבען זיין ספר „תולדות יעקב יוסף״, וואָס האָט געמאַכט אַ גרויסען רושם. עס האָבען זיך דאָרט געפונען פיל שטעלען געגען די דער־מאָלדיגע רבנים און אַ רייה אַנדערע שטעלען, אין וועלכע די גדולים האָבען איינגעזעהען אַ שטע־רונג פאַר׳ן יודישען דת.

דאָס ספר איז ערשינען אין יאָהר תק״ס (1779) אין יאָהר תקמ״א האָט דער גאון באָבאַמאָל גע־לעגט אין חרם אַריין די חסידים, און אויפ׳ן ווילנער שוהל־הויף האָט מען דאַן אויך פערברענט דאָס ספר „תולדות יעקב יוסף״.

אויך אין זעלעווע זענען זיך דאַן צוזאַמענגע־קומען די רבנים אויף אַן אַסיפה, און מיט דער הסכמה פון ווילנער גאון האָבען זיי אויסגערופען אין מאַרק (ס׳איז דאַן גראָד געווען אַ מאַרקטאָג) אַ חרם אויף די חסידים. דאָרט האָט זיך גערעדט צווישען אַנדערען וועגען דעם, אַז מען טאָר זיך נישט מיט זיי מתחתן זיין.

דער גרינדער פון רב״ד, רבי שניאור־זלמן פון ליאַדי, האָט אַ פּאָר מאָל געוואָלט אַריינגעהן צום ווילנער גאון און איהם אויפקלערען, אַז זיין קאַמף געגען די חסידים איז נישט קיין ריכטיגער, אָבער דאָ האָבען שוין געווירקט די זייטיגע פער־אינטערעסירטע, וועלכע האָבען איהם פשוט צום גאון נישט אַריינגעלאָזט.

דער קאַמף האָט זיך אַזוי געפיהרט די גאַנ־צע צייט, און די אויטאָריטעטע פּערזאָן אין דער מח־לוקת איז געווען דער ווילנער גאון.

אין יאָהר 1796, ווען דער גאון איז אַלט געווען 76 יאָהר (אַ יאָהר פאַר זיין פטירה), האָט ער נאָכאַמאָל געלעגט די חסידים אין חרם, ווען ער האָט זיך דערוואוסט, אַז עס פאָהרט אַרום איי־נער, וועלכער שטעלט זיך פאַר דעם גאון׳ס זוהן און זאָגט, אַז דער גאון האָט צוריקגעצויגען זיין חרם.

אַזוי האָט דער גאון מחרים געווען די חסידים גאַנצע דריי מאָל.

— 6. —

אין די לעצטע יאָהרען פון גאון׳ס לעבען זעהען מיר איהם ווידער זיצען אין זיין ווינקעל און לערנען. ער האָט שוין דעמאָלט פיל תלמידים, וועלכע וילען הערען די הייליגע ווערטער פון זיין מויל. אָבער עס נעהמט איהם אָן אַ חשק צו פאָהרען קיין ארץ־ישראל. און ענדליך האָט ער זיך גענומען צו זיין — פאַר יענער צייט גע־וואַגטער נסיעה.

אָבער דער סוף איז געווען, אַז דער גאון האָט צוליב זיין שוואַכקייט זיך געמוזט אָפּזאָגען פון דער ווייטערדיגע נסיעה און זיך אומקעהרען קיין ווילנא. —

עס ווערט אויך דערצעהלט פאָלגענדעס:

ס׳זענען דאַן אויסגעבראָכען די ערשטע פוי־לישע אויפשטאַנדען געגען רוסלאַנד. די רוסישע רעגירונג האָט דאַן קיין פוילען געשיקט איהרע זעלנער, זיי זאָלען דערשטיקען די אויפשטאַנדען. אויפ׳ן וועג האָבען די זעלנער געמאַכט גרויסע חורבנות. אין ס״ו אב האָבען זיי אָנגעהויבען בע־שיסען ווילנא. אין שטאָט איז געוואָרען אַ גרויסע מהומה. האָט דער גאון געהייסען אַלע זיך פער־זאַמלען אין דער גרויסער שוהל. די גאַנצע שטאָט האָט זיך פערזאַמעלט אין שוהל און דער גאון האָט אָנגעהויבען זאָגען תהלים. פלוצלונג איז אויף דער שוהל געפאַלען אַ האַרמאַט־קויל, אַלע זענען דערציטערט געוואָרען. דער גאון האָט דעם עולם בערוהיגט. „גאָט וועט העלפען״ — האָט ער גע־זאָגט, — און די קויל איז געבליבען שטעקען אין דאַך פון דער שוהל, און ביז׳ן היינטיגען טאָג זאָגט מען יעדעס טאָג אין דער שוהל „שיר היחוד״ און מען טיילט צדקה.

ס׳ווערט אויך דערצעהלט, אַז אינ׳ם לעצטען יאָהר פון זיין לעבען (תקנ״ח, 1798), האָט זיך דער גאון געהייסען אויף סוכות ברענגען אַ שעה־נעם אתרוג. דער, וואָס האָט איהם דעם אתרוג געבראַכט, האָט געמיינט, אַז דער גאון וועט דאָס מיט גרויס פרייד צונעהמען און וועט איהם נאָך געבען אַ האַרציגע ברכה. אָבער, ווען מען האָט איהם דעם אתרוג געבראַכט, האָט זיך דער גאון אויסגעדרעהט צו דער וואַנד און זיך שטאַרק צעוויינט. מען האָט נישט פערשטאַנען, וואָס דאָ קומט פאָר. ערשט דעם דריטען טאָג חול־המועד סוכות, ווען דער גאון איז נפטר געוואָרען, האָט מען פערשטאַנען, פאַרוואָס ער האָט געוויינט.

ווען דער גאון איז נפטר געוואָרען, איז קיין מנין יודען נישט געבליבען אין שטאָט. אַלע זענען איהם געגאַנגען בעגלייטען צו זיין אייביגער רוה און איז בעוויינט געוואָרען דורך דעם גאַנצען יודישען פאָלק.

135 יאָהר זענען אַריבער זינט זיין פטירה, אָבער זיין נאָמען איז געבליבען צווישען יודען אויף אייביגע צייטען.

(סוף).

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 90־216
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע. אַלע אַרט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8—2 און פון 5—9 אָוועט.
בעזונדער וואַרטע־צימער פאַר פרויען.

יאַפּאַנישע קינדער לערנט מען מיליטער איבונגען!

ה. איזראעל

משפּחות אין פלאַמען

סענסאַציאָנעלער ראָמאַן

פון יודישען פאַמיליען־לעבען

(51

— איהר האָט געוויס אַ טעות, — האָט די רביצין געזאָגט צו דעם פערשוין, דאָס פריילין מרים ווייס־פעלד ערוואַרט נישט קיין שום בריף פון טורמע.

— ווייסט איהר אפשר נישט וועגען דעם, איך ווייס אָבער אַז דער בריף איז שוין דווקא יאַ פאַר איהר.

— אויב אַזוי קענט איהר דאָ איבערלאָזען דעם בריף, וועל איך איהם איבערגעבען צו דעם, צו וועלען ער איז אַדרעסירט.

דער פערשוין האָט זיך געקראַצט אונטערן אויער אַזוי ווי איהם וואָלט שווער געווען זיך צו ענטשיידען צי ער זאָל דאָס טון.

— מ׳האָט מיר אָבער אָנגעזאָגט, אַז איך זאָל דעם בריף איבערגעבען איהר אין דער האַנד אַריין און קיין אַנדערען וועגען דעם נישט דערצעהלען.

— טוט ווי איהר ווילט, איך האָב מעהר נישט קיין צייט דאָ צו פערברענגען מיט אייך, ווילט איהר גיט מיר דעם בריף, ווילט איהר נישט, נעהמט איהם צוריק מיט זיך.

די רביצין האָט מורא געהאַט אַז ס׳זאָל אימי־צער נישט בעמערקען דעם פערשוין ביי איהר אין מאָהנונג, דאָס וואָלט געקענט שטאַרק קאָמפּראָ־מיטירען דאָס אָנגעזעהענע הויז פון רב. ר׳ ברוך גרוים.

דער פערשוין איז די הויכע שטיוועל מיט דעם צעקנייטשטען פנים, מיט די פערזשמורעטע אויגען, האָט נאָך טיפער אַראָפּגעצויגען דאָס היי־טעל איבער די אויגען, האָט אַרויסגעצויגען פון אַ שטיוועל אַ צוקנייטשטען בריוועל און עס איבער־געגעבען דער רביצין.

— גיט דאָס דעם פריילין מרים ווייספעלד, אָבער געדענקט אַז איך וועל געוויר וויסען צי דער בריף געפינט זיך אין איהר האַנד, אויב נישט וועט איהר מיך דערקענען, אויב איהר קענט מיך נאָך נישט איצט.

די רביצין האָט זיך אומגעדולדיג אַרומגעקוקט אין אַלע זייטען, זי האָט אָנגעהויבען מורא בעקומען פאַר דעם דאָזיגען פערשוין, אין פינסטערען קאָרי־דאָר האָט זי גענומען דעם בריף פון זיין האַנד שנעל בעהאַלטען אין איהר בוזעם און גערופען דאָס דינסטמיידעל.

— חנה, ווייזט דעם מענשען, ווי אַרויסצוגעהן דורך דער קיך. אָבער דער אומבעקאַנטער האָט נישט געוואַרט ביז מ׳וועט איהם ווייזען וואו ער זאָל אַרויסגעהן נאָר איז געגאַנגען דורך דער טיר, דורך וועלכער ער איז אַריינגעקומען, און הויז האָט ער אָבער אָנגעטראָפען אויפ׳ן רב, וועלכער איז געקו־מען פון דאַווענען. דער רב האָט פערדעכטיג אָנגע־קוקט דעם זעלטענעם פערשוין, וועלכער איז אַרוס געגאַנגען פון זיין שטוב. אין ערשטען מאָמענט האָט דער רב געטראַכט, אַז דאָס איז אַ גנב, וועלכער האָט איהם געוואָלט בעגנבענען. ער האָט שנעל גע־עפענט די טיר און נאָך געטראָפען די דערשראָקענע רביצין אין קאָרידאָר.

— ווער איז דאָס דער פערשוין, וואָס איז איצט אַרויסגעגאַנגען פון דער וואוינונג, האָט דער רב אַ דערשראָקענער געפרעגט.

די רביצין האָט געמוזט אָנקומען צו זאָגען אַ ליגען.

— איך ווייס אַליין נישט, האָט זי געענטפערט איך האָב זיך אַליין שטאַרק דערשראָקען, ער זעהט אויס, אַז ער האָט אונז געוואָלט בעגנבענען, איך האָב שטענדיג געזאָגט, אַז מ׳דאַרף בעסער פער־זעהען די שלעסער אין די טירען, מ׳דאַרף דאָס נאָך היינט טון.

דער רב האָט זיך אַביסעל בערוהיגט, און איז אַוועק צו זיך אין די צימערען, די רביצין איז שנעל אַריין צו דער קראַנקער, ביי וועלכער זי איז שוין נישט געווען אפשר אַ שעה צייט, וואָס זי האָט פערברענגט אין געשפרעך מיט מאַקסן און מיט דעם חוצפהדיגען פערשוין.

מרים איז נאָך אַליך נישט געווען ביים בעוואוסט־זיין. זי איז געלעגען אויפ׳ן רוקען און עפּעס שטיל געשעפטשעט מיט די ליפּען. ווער ווייס וואָס פאַראַ גיריג וואָס פאַראַ בריף דאָס איז און פון וועמען דאָס צוהיצטען קאָפּ, ווער ווייס וועגען וואָס די אומגליקליכע מרים האָט איצט געטראַכט.

די רביצין האָט אַרויסגעשיקט די קראַנקען־שוועסטער פון צימער. רחלע איז געווען זעהר ביי־גיריג וואָס פאַראַ בריף דאָס איז און פון וועלען דאָס איז, דאָס וואָס זי האָט זיך ערשט נישט לאַנג דער־וואוסט פון מאַקס׳ן וועגען מרימס איבערלעבע־נישען און וועגען איהרע לעצטע אומגליקען, האָט אויף דער רביצין געמאַכט זעהר אַ שווערען איינ־דרוק, וועלכער איז אָבער פערווישט געוואָרען נאָך דער בעגעגעניש מיט דעם עקעלהאַפטען פערשוין וועלכער האָט איהר איבערגעגעבען דעם בריף פאַר מרימען.

— וואָס איז דאָס פאַראַ בריף? זי מוז איהם דאָך איבערלייענען, כדי צו וויסען וואָס ס׳טוט זיך דאָ? וואָס אַרום איהר קומט פאָר. זי מוז דאָך דאָס אַלץ וויסען, פון דער אַנדערער זייט איז זי געווען זעהר צופריידען וואָס די אַלע זאַכען פאַלען צו איהר אין דער האַנד אַריין, אַזוי־אַרום וועט זי דאָך קענען אָרגאַניזיר׳ען איהרע פלענער אויף דער צוקונפט.

דאָס בריוועל געשריבען אויף ווייסען פּאַפּיר, וואָס איז געלעגען ביי איהר אין בוזעם, האָט זי פשוט געבריהט, אַזוי בייגידיג איז זי געווען צו וויסען וואָס דאָרט איז געשריבען און פון וועמען דאָס איז, זי איז צוגעגאַנגען צום פענסטער, נאָכאַמאָל אָנגעקוקט די קראַנקע וועלכע איז ווייטער געלעגען מיט פערמאַכטע אויגען און אַרויסגענומען דאָס צע־טעלע פון בוזעם, דאָס איז געווען אַ שטיקעל נישט־פאַרמירט ווייס פּאַפּיר, געשריבען איז דאָרט געווען אויף איין זייט מיט אַ בליישטיפט, אויף דער צווייטער זייט איז געווען געשריבען די אַדרעס מיט אַ געניטע האַנד און שעהנער האַנדשריפט: „דער פריילין מרים ווייספעלד אין אייגענער האַנד״.

עפּעס אַן אינערליך געפיהל האָט איהר נישט ערלויבט דאָס בריוועל איבערצולייענען, עפּעס האָט זי געוואוסט אַז זי וועט דערפון קיין פערגעני־גען נישט האָבען, אַז דער אינהאַלט פון דעם בריף וועט איהר מאַכען פיל אונאַנגענעהמליכקייטען, זי האָט שוין געוואָלט צוררייסען דאָס צוקנייטשטע שטי־קעל פּאַפּיר, אָבער זי האָט זיך בעזיבען, אַז זי מוז דאָך וויסען, וואָס דאָרט איז געשריבען, אַז נישט קען זי פיל פערליר׳ען. זי האָט דעריבער זיך גענו־טער צוגערוקט צום פענסטער, איז געבליבען שטעהען אין ווינקעל אַזוי, אַז פון צימער זאָל זי קיינער נישט קענען זעהען און אָנגעהויבען צו לייענען:

„ליבע, פילגעליבטע מרים, האָט די רביצין אַדורכגעלייענט די ערשטע שורה.

(פּאָרטזעצונג קומט).

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

די טאטע און די פלענער

פון ראמאן קוטשיאק מיט זיין חבריא

רעזולטאטען פון דער דערווייליגער אויספארשונג

אין רעזולטאט פון דער דערווייליגער אויספאָרשונג וועגען די מעשים תעתועים פון ראמאן קוטשיאק און זיין חבריה, האט די זיכערהייטס־מאכט פעסטגעשטעלט א גאנצע רייה פרטים אין צוזאמענהאנג מיט'ן באמבען־אויפרייס ביי דער וואַרעוואדזקע גאס און דעם אנפאל אויפ'ן קאסירער פון דער פירמע קרעניגג, פ. מיכעל.

עס האט זיך ארויסגעוויזען אז דער אנפאל אויפ'ן קאסירער איז אויסגעפיהרט געווארען דורך קוטשיאק'ן, זשעטעלסקין, קלימטשאק'ן און נאך דרייען, די נעמען פון וועלכע עס זענען ביז דער לעצטער מינוט געהאלטען געווארען בסוד לטובת דער געפיהרטער אויספארשונג.

איצט, ווען מ'קאן שוין האלטען די גאנצע אפערע פאר פולשטענדיג ליקווידירט, דערוויסט מען זיך, אז דער רויב־אנפאל אויף דער באלוט־קאנטאָ איז אדורכגעפיהרט געווארען בזה־האופן:

נאך דעם ווי קוטשיאק האט אויסגעארבייט א גענויעם פלאן איז אין לאקאל פון ז.ז.פ. פארגעקומען א קאנספיראטיווע פערזאמלונג, אויף וועלכער עס זענען ארומגערעדט געווארען ענדגילטיג די פרטים.

אין דער דאזיגער פערזאמלונג האבען אנטייל גענומען: קוטשיאק, זשעטעלסקי, קלימטשאק, אנטאני ריבאק (וואפיענא 10), יוזעף גראדזשיצקי, באלוטא 34), און דער שאפער און אינהאבער פון דער טאקסובקע עטעקס, נומער 112, וולאדיסלאוו שמיגולסקי (וואלבארסקא 32).

דעם 17 יולי פ.י. זענען די פערשווארער ארויסגעפאהרען מיט דער דאזיגער טאקסובקע, — געפיהרט דורך שמיגולסקין, — אויף דעם קליינעם געסעל, לעבן דעם באהן־איבערפאהר, ווייסענדיג, דארט וועט פערבייפאהרען דער קאסירער מיכעל, וועלכער וועט פיהרען געלד אין דער פאבריק.

שמיגולסקי האט אזוי מאנעווירט מיט דער טאקסובקע, אז אינ'ם מאמענט ווען עס וועט אנקומען די קאטש פון דער פירמע קרעניגג זאל דאס געסעל זיין פערשטעקט.

די קאטש האט זיך פערהאלטען, און די אנפאלער האבען, טעראריזירענדיג דעם פוהרמאן און מיכעל'ן, מיט רעוואלווערן צוגעצויבט 28 טויזענד זלאטעס און תיכף מיט דער טאקסובקע ענטלאפען.

פריהער נאך האבען זיי מיט פאפיר פערקלעבט דעם נומער פון דער טאקסובקע און געענדערט דעם רעגיסטראציע־נומער, פערווישענדיג אזוי ארום די שפורען נאך זיך.

אפילו ביים איבערקוקען אלע אויטאס אויפ'ן האלער־פלאץ, האבען די עדות נישט געקאנט דער־קענען די טאקסובקע.

דאס צוגעראבטע געלד איז צוטיילט געווארען צווישען דער חבריא.

נאכ'ן ארעסט פון קוטשיאק'ן און דערווייזען איהם, אז דעם אנפאל האט ער אדורכגעפיהרט האט ער, קוטשיאק, לכתחילה די גאנצע שולד גענומען אויף זיך, אבער דערנאך האט ער זיך מישב געווען און געזאגט, ווער ס'האט איהם מיטגעהאלפען און אויף וואס פאר אן אופן דער אנפאל איז אדורכגעפיהרט געווארען.

פאליציי האט דאן גענומען אויפזוכען זיינע מיטהעלפער און עס איז ארעסטירט געווארען: יוזעף גראדזשיצקי, וועלכער איז שוין עטליכע מאל געווארען באשטראפט און אין דער קארטאטעקע פון פערברעכער אלס פראפעסיאנעלער גנב און אינהאבער פון א פרייליך הייזעל אויף באלוטא 34; דערנאך איז ארעסטירט געווארען וולאדיסלאוו שמיגולסקי, וועלכער איז חוץ שאפער געווען באלעבאס פון א שאנד הייזעל אויף וואלבארסקא 32.

אביסעל שווערער איז געווען די ארבייט צו ארעסטירען ריבאקן, וועלכער איז ענטלאפען פון לאדז, גלייך נאך דעם, ווי מען האט געהאט פערהאלטען קוטשיאק'ן, און מ'האט איהם געמוזט לאנג ארומזוכען, ביז מ'האט איהם אין דארף בוטניא, טור קער קרייז, ארעסטירט.

איצט זיצען שוין אלע אנטיילנעהמער פונ'ם באמבען־אטענטאט און פונ'ם אנפאלער אויפ'ן קאסירער — אין דעם אויספארשונגס־ארעסט אויף קילינסקיעגא גאס.

* * *

בינו לבינו האט זיך פאליציי פאראינטערעסירט מיט דער טעטיגקייט פון אלע ארעסטירטע און עס זענען נאך ענטדעקט געווארען סענסאציאנעלע פרטים ווי דהיינו, אז קוטשיאק איז שוין פון לאנג געשטאנען בראש פון א גלענצענד־ארגאניזירטער חבריא, וועלכע האט זיך געטיילט אויף „פינפטלעך" (צו פינף מאן), און די אויפגאבע פון וועלכע עס איז געווען דעסטרוקטיווע ארבייט.

די פלענער פון דער דאזיגער חבריא פלעגט אויסארבייטען קוטשיאק.

איין „פינפטעל" האט בעראבט דעם קאסירער מיכעל, א צווייטע האט ארגאניזירט א באמבען־אטענטאט אויף דער וואיעוואדזשטווע און מאגיסטראט.

בכלל זענען זייערע פלענער געווען גאר און גאר ברייטע.

זוכענדיג און נישטערענדיג ווייטער האט פאליציי פעסטגעשטעלט אז קוטשיאק און זיינע חברים האבען געפלאנט א באנדיטען־אטענטאט אויף דער „באנק פאלסקי" אין לאדז.

דער פלאן פון דעם דאזיגען אטענטאט איז בעארבייט געווארען נאכ'ן באמבען־אטענטאט, אבער נאך פאר'ן ארעסט פון קוטשיאקן און נאר על פי צופאל איז ער נישט אדורכגעפיהרט געווארען.

קוטשיאק האט אויסגעפלאנעוועט דעם ענין אויף אן עכט־אמעריקאנער שטייגער, ווי דהיינו, אז אין דער בעשטימטער שעה זענען פאר'ן בנין פון דער „באנק פאלסקי" פונאנדער־געשטעלט געווארען צוויי „פינפטלעך" וועלכע זענען געווען בעוואפנט מיט רעוואלווערן.

מחמת עס איז קלאר געווען דאס אזא אנפאל אין מיטען העלען טאג וועט אנמאכען א שטארקען טומעל, אז ס'וועט קומען צולויפען פאליציי, און אז ביי די דאזיגע בעדינגונגען וועט אוממעגליך זיין צו אדורכפיהרען דאס „מיסמאטען" און צו ענטלויפען — איז קוטשיאק געפאלען אויף א שכל אפצוווענדען די אלגעמיינע אויפמערקזאמקייט פון דער באנק.

ווייסען האט ער געוואוסט, אז דער באמבען־אויפרייס ביי דער וואיעוואדזשטווע האט געשאפען ביי דער לאדזער בעפעלקערונג א פסיכאזע פון שרעק האט ער בעשלאסען אויסצונוצען דעם עפעקט פון א שטארקען אויפרייס אין אן אנדער פונקט פון דער שטאט, וואס זאל ריכטען די אויפמערקזאמקייט פון דער מאכט צו יענעם ארט, און — גלייכצייטיג זאל דער אויפרייס זיין דער סיגנאל צו אנהויבען דעם רויב־אנפאל אין דער „באנק פאלסקי".

די אטענטעטער האבען אויסגעפלאנעוועט די גאנצע אקציע אויף אזא אופן, אז איינער פון א „פינפטעל" האט געזאלט אוועקלייגען אויף דער מאניושקי גאס און אונטערוואַרפען א באמבע פאר דעם פאליציי־קאמיסאריאט, וואס געפינט זיך דארטען. דער אויפרייס וואלט זיכער צונויפגעבראכט אהין אלע פארשטעהער פון דער זיכערהייטס־מאכט, און בינו לבינו וואלטען די אטענטעטער אנגעטון זייער שטיקעל ארבייט אין דער „באנק פאלסקי".

פון דעם גאנצען ענין האט זיך אבער גארנישט אויסגעלאזט, ווייל דער חבריה־מאן מיט דער באמבע האט דערזעהען אויף דער מאניושקי־גאס א סך פאליציאנטען און אין דער לעצטער מינוט האט ער זיך פון שרעק אפגעזאגט פון זיין טאט.

אין רעזולטאט דערפון איז אויך דער אטענטאט אויף דער „באנק פאלסקי" נישט אדורכגעפיהרט געווארען.

בעקומענדיג די דאזיגע אויפקלערונגען האט פאליציי תיכף ארעסטירט דעם באמביסט, וועלכער האט זיך מודה געווען, און איז אויך ארייגעזעצט געווארען צוזאמען מיט די איבעריגע אין אויספארשונגס־ארעסט.

חוץ מזה האט נאך קוטשיאק מיט זיינע חברים געפלאנט רויב־אנפאלען אויף דער לאדזער אפטייקע פון פ.ק.א. אויף דער קאלעקטור פון יאטקאן וואו זיי האבען גערעכענט צו געפינען א סך געלד.

* * *

ביי דער איצטיגער זאכלאגע ווייזט זיך אויס צו זיין אומצווייפעלבאר אז קוטשיאק זשעטעלסקי, ווישניעווסקי, קלימטשאק, און רענאשיק וועלען אין העלפט יאנואר געשטעלט ווערען פאר א שטאנד־געריכט און די איבעריגע ארעסטירטע — פאר א געוועהנליכען געריכט.

זונטאג

כו

25

כסלו תרצ"ג

דעצעמבער

זון־אויפגאנג	7.44
זון־אונטערגאנג	3,26

קאנפיסקאציעס

„נייער פאלקסבלאט" און „פרייע פרעסע"

(2) פרייטאג זונטען, לויט א פעראָרדנונג פון דער סטאראסטווע, קאנפיסקירט געווארען: דער „נייער פאלקסבלאט" און „פרייע פרעסע" פאר די אויספיהרליכע אינפארמאציעס וועגען די באמבען־ווארפער אין לאדז.

אונטערשטיצונגען פאר די ארבייטער פון „שייבלער און גראהמאן"

(2) די דירעקציע פון „שייבלער און גראהמאן" ארויסגייענדיג פון דער הנחה אז די ארבייטער, וואס זענען ערשט פאראכטאגען אנגאזשירט געווארען זענען איינגאנצען אויסגעשעפט פון געלד־מיטלען, האט בעשלאסען אויסצוצאהלען א־קאנטא'ס אויפ'ן חשבון פון ערשטען וואכען־לוין.

פופציג פראצענט פונ'ם ערשטען וואכען־לוין איז דעריבער עהערנעכטען אויסגעצאהלט געווארען.

די ערשטע אונטערשטיצונגען וואס די ארבייטער אויף קשיענזשי־מלין האבען געזאלט בעקומען פונ'ם ארבייטסלאזען־פאנד זענען אויך עהערנעכטען אווענד אויסגעצאהלט געווארען.

אפטייקען

היינטיגע נאכט־דיזשורען

(2) א. דאנצער, זגערזשער 57; וו. גראָשקאווסקי, 11־טער ליסטאפאד 15; ס. גארפיין־פילסודסקיעגא 54; ס. בארטאשעווסקי, פיעטריקאווער 164; ר. רעמבעלינסקי, אנדזשעיא 28; שימאנסקי (פשעגדזשעלניאנא 75.

(2) מארגען דיזשורירען: מ. קאספערקעוויטש, זגערזשער 54; י. סימקיעוויטש, קאפערניקא 26, י. זונדעלעוויטש, פיעטריקאווער 25; מ. ליפיעץ, פיעטריקאווער 193; ריכטער און לאבארד, 11־טער ליסטאפאד 86.

פערקלענערט די שטראף

פאר די שולדיגע אין דער „ארבים"־אפערע

(2) די סענסאציאנעלע אפערע אין „ארבים", וועלכע האט בשעתו אויפגערודערט די לאדזער עפענטליכע מיינונג, און וואס האט זיך פערענדיגט מיט'ן פער'משפט'ען די דריי הויפט־שולדיגע: יוזעף מראוויעץ, איזראעל ראזען און אנטאני שפיצוואק, אימליכען אויף אנדערטהאלבען יאהר טורמע האט זיך איצט פערענדיגט מיט דעם ארויסגעגעבענעם אורטייל פון אפעלאציע־געריכט, לויט וועלכען די שטראף זייערע איז געמינערט געווארען אויף 1 יאהר טורמע, וואס א העלפט דערפון איז, אויפ'ן יסוד פון אמנעסטיע, פערקלענערט בעזונדער אויף א העלפט.

Dr. Z. RAKOWSKI

ספעציאליסט פאר אויערן, נאז, האלז און לונגען־קראנקהייטען

11 ליסטאפאד 9 (קאנסטאנטינער)

טעל. 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7

נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 11—2.

אין כעלמי פון 8—9 פריה.

פון די אנדערס־געריכט

אויף דער לעצטער סעסיע פון האנדעלס־געריכט איז בעטראכט געווארען א רייה ענינים:

אלס קוראטאר אין דער באנקראטירטער זאקען־פאבריק „ה. ליטראווסקי" איז בעשטימט געווארען דער אדוואקאט קאוואלסקי, א.שטאט דעם אד"ו. קאנטשינסקי, וועלכער איז ארויסגעפאהרען פון לאדז.

* * *

דאס געריכט האט בעשטעטיגט דעם אפמאך פון דער זאקען־פירמע „אקצ. געזעלש. אדאלף קעבש מיט איהרע קרעדיטארען, לויט וועלכען דער ענין איז רעגולירט אויף 45 פראצענט, אויסגעצאהלט ראטענווייז אין משך פון צוויי יאהר.

* * *

ס'איז אויך בעשטעטיגט געווארען דער קרעדיטארען־אפמאך מיט דעם טעכנישען ביוראָ „וואט" (אינהאבער: מ. אבראמאוויטש), לויט וועלכען דער חוב וועט רעגולירט מיט 70 פראצענט אויסגעצאהלט אין 4 האלב־יעהריגע ראטעס.

* * *

דאס געריכט האט אפגעווענדט די ביטע פון דער פראנצויזיש־פוילישער באנק וועגען דערקלערען באנקראט דער פירמע יוליוש שליאם. (אל. קאשטשושקי 39).

* * *

עס איז באמיגערט געווארען אלס צייטווייליגער סינדיק אין דעם באנקראטירטען פערבאנד פון די פוילישע פאבריקס־מייסטערס — אד"וו. אנטאני אבוכאוויטש.

בנוגע דער באנקראטירטער ראדיא־טעכנישער פירמע „ל. ג.ר." האט דאס געריכט בעפרייט פון זיינע פליכטען דעם ריכטער־קאמיסאר, דעם האנדעלס־ריכטער ל. פעליקס. און בעשטימט אויף זיין ארט דעם האנדעלס־ריכטער אסקאר גראס.

אז אזוי מאכט ער ערב חגא

טא וואס קאן שוין אזא איינער מאכען חגא?

(2) נעכטען אינדערפריה איז אין ראזענבערגס רעסטאראן אויפ'ן גרינעם מארק 3, ארייגעקומען א שכור און בעשטעלט ביי דער אנוועזענדער 50־יעהריגער מאניא ראזענבערג א האלבען ליטער בראנפען, אזוי ווי די ראזענבערגן האט דעם שכור אפגעזאגט צו געבען דעם פערלאנגטען בראנפען, איז ער אריינגעפאלען אין אזא רציחה אז ער האט ארויסגעכאפט א מעסער און זיך געווארפען אויף די ראזענבערג'ן מאכענדיג איהר עטליכע מעסער־שטעך אין פלייצע.

גלייך דערנאך האט ער זיך גענומען אנטלויפען. ער איז אבער פערהאלטען געווארען דורך די אנוועזענדע געסט אין רעסטאראן און איבערגעגעבען געווארען אין די הענד פון דער פאליציי.

עס האט זיך ארויסגעוויזען אז דער פערהאלטענער איז דער 36־יאהריגער מארקהענדלער יוזעף יענדזשעיעווסקי פון ציממערס גאס 17.

צו דער געשטאכענער ראזענבערגן איז ארויסגערופען געווארען די גיכע־הילף.

1־טער קלאנג־קינא־טעאטער

Splendid

נארוטאוויטשא 20

פרעהליכסטער פוילישער פילם,

וואס שפריצט מיט הומאר

א. נ.

„100 מעטער ליבע"

פראדוקציע פון **Józef Rozen** עס נעהמען אנטייל אונזערע גרעסטע שטערנס:

Zula Pogorzelska, Krystyna Ankwicz, Dora Kalinówna, Adolf Dymsza, Konrad Torn, Ludwik Lawiński, Mieczysław Cybulski. Chór Dana לידער אויסגעפיהרט פון

אין די עפיזאדען די שטערנס פון פוילישען ספארט

Weisówna, Kusociński, Heljasz.

אנהויב פון די סעאנסן 12 א זייגער בייטאג. פון 12—4 נאכמ. זענען די פרייזען פערקלענערט.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע טעל. 213-84

גרויסע סענסאציע פאר לאדז!

נור 4 גאסטשפילען פאר'ן אפפאהרען נאך אויסלאנד.

היינט, זונטאג, ד. 25 דעצעמבער, 4 א זייגער נאכמיטאג

היינט, זונטאג, ד. 25 דעצעמבער, 9 א זייגער אווענד

מאנטאג, דעם 26־טען דעצעמבער, 9 א זייגער אווענד

דינסטאג, דעם 27־טען דעצעמבער, 9 א זייגער אווענד

אידא קאמינסקא זיגמונט טורקאוו

אין דער בעריהמטער פיעסע אין 3 אקטען פון ווערנער א. נ.

„דאס געשריי פון געוויסען"

(הער לאמבערטיע)

בילעטען שוין צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

היינט, זונטאג, איז זאל „הזמיר" גראנדיעזער באל

פון יודישע אקאדעמיקער — לטובת דעם קרן-קימת.

Zarząd Telefonów Łódzkich P.A.S.T.

podaje do wiadomości, że na mocy zezwolenia Ministerstwa Poczt i Telegrafów wprowadza się czasowe **ulgi w opłatach za założenia i przeniesienia telefonów,** a mianowicie: **od dnia 23-go grudnia 1932 r. do dnia 1-go kwietnia 1933 r.** opłata za założenie telefonu zostaje obniżona ze 150 zł. do 120 zł., a za przeniesienie w tym samym pokoju opłatę obniża się z 20 do 15 zł., do innego pokoju — z 28 do 20 zł. do innego lokalu w tym samym budynku — z 35 do 25 zł. do innego budynku w tej samej posesji — z 35 do 25 zł. i do innej posesji — z 75 do 50 zł.

Opłata za założenie telefonu może być na życzenia **rozłożona na raty.** Kto wpłaci opłatę tę w całości zgóry, bez rozkładania na raty, będzie korzystał z dalszej 10% ulgi i w tym wypadku **opłata ta wyniesie 108 zł.**

Przy zakładaniu nowych telefonów **poza obrębem 3-ch km** w granicach miasta w wypadkach, gdy na terenie jest rozbudowana siec i są zapasowe przewody, **nie będzie pobierana dodatkowa jednorazowa opłata za odległość.**

5487

„יודען אין אויפגעבענדע פוילען"

עס ווערט ארויסגעגעבען א מאנומענטאל-ווערק אין דער פוילישער שפראך

וואס די רעדאקטארען האבען דערצעהלט אויף א פרעסע-קאנפערענץ

ווי בעקאנט דרוקט זיך איצט א מאנומענטאר ווערק וועגען „יודען אין אויפגעלעבטע פוילען", דאס ווערק געהט ארויס אונטער דער רעדאקציע פון ד"ר שיפער, ד"ר טארטאקאווער און ראט אלעקסי האפטקא.

כדי צו אינפארמירען די לעזער וועגען דער גראנדיעזקייט פון דעם דערמאנטען ווערק, האט די רעדאקציע פון „יודען אין אויפגעלעבטע פוילען" צונויפגערופען א פרעסע-קאנפערענץ אין, וועלכער ס'האט אויך אנטיילגענומען דער ארויסגעבער פון ווערק ד"ר זלאטניצקי.

די קאנפערענץ איז געעפענט געווארען דורך ד"ר טארטאקאווער, דאן גיט ד"ר שיפער אויספיהרליכע ערקלערונגען וועגען דעם ווערט און גרויס פון דעם ווערק. צווישען אנדערען האט ד"ר שיפער געזאגט: שוין לאנג האט מען זיך געטראגען מיט'ן געדאנק, וועגען אן אויסגאבע, וועלכע זאל ערלויבט סיי יודען און סיי פאלאקען זיך צו אריענטירען אין דער יודען-פראגע און אין דעם וואס יודען האבען בייגעשטייערט צו דער ווידער-אויפלעבונג פון דער פוילישער מלוכה.

— מאן, מיט א לאנגער צייט צוריק זענען פארגעקומען א גאנצע רייה געזעלשאפטליכע פעראמלונגען ביים גקוו. פראפעסאר פאניקאווסקי, ביים באראן באראנאווסקי און ביי אנדערע, אויף די דאזיגע פערזאמלונגען אין פריוואטע וואוינונגען זענען ארום געפירט געווארען פערשידענע פראבלעמען, ווי אזוי מעגליך צו מאכען דאס יודיש-פוילישע צוזאמענלעבען. דעמאלט איז בעטראכט געווארען די פראגע ווי אזוי צו ברעכען דאס אייז, און ס'איז ענטשטאנען דער געדאנק וועגען ארויסגעבען עפעס אן אויסגאבע וואו יודישע און פוילישע פובליציסטען זאלען אין איין טריבונע רעדען וועגען דעם יודיש-פוילישען צוזאמענלעבען. פון דעם איז דעמאלט גאר-נישט געווארען.

ווען מען איז מיר איצט געקומען פארלעגען דעם פלאן פון ארויסגעבען א ווערק, וואס זאל פאר-שטעלען די יודישע ארבייט און שאפען אין פוילען, האב איך געטראכט אז דאס איז טאקע דאס ארט, וואו מ'וועט קענען בעווייזען פאר אלע וואס מיר, האבען געשאפען, דאס בילד פון דער נייער פוילישער ווירקליכקייט וועט נישט זיין גאנץ, אויב עס וועט זיך דארט נישט געפינען קיין ארט פאר די געזעלשאפטליכע און קולטורעלע ערגעבענישען פון די דריי מיליאן יודען. אנשטאט פאליטישע פראגראמען אין דער יודישער פראגע זאלען רעדען ציפערען און פאקטען. די אויפגאבע פון דער רעדאקציע איז צו-סומירען די פאקטען און אביעקטיוו זיי פארצושטעלען. ס'וועט סומירט ווערען די יודישע ארבייט, כדי צו פערשטארקען דעם דראנג צו א שעפערישער צו-זאמענארבייט.

דאס ווערק וועט געטיילט ווערען אין 4 טיילען: אין ערשטען טייל וועט געגעבען ווערען א היסטארישער איבערבליק פון די יודען אין דער געוועזענער רעפובליק און אונטער די אקופאנטען. ס'וועט פארגעשטעלט ווערען די ענטוויקלונג פון דער יודישער בעפעלקערונג אין דער סטאטיסטישער דעמאגראפישער הינזיכט, די אינערליכע ארגאניזאציע פון די יודען אין זייער שעפערישקייט אויף די געביטען פון וויסענשאפט, ליטעראטור און קונסט.

דער צווייטער טייל וועט געווידמעט ווערען דער טעטיגקייט פון די יודען אין אויפגעלעבטע פוילען און וועט בעשטעהען פון זעקס אפטיילונגען: די טעטיגקייט אויפ'ן ווירטשאפטליכען געביט, געזעלשאפטליכע, ווירטשאפטליכע ארגאניזאציע, יודישען שול-וועזען און יוגענד-בעוועגונג, קולטורעלע טעטיגקייט פון די יודען, טעטיגקייט פון די יודען אויפ'ן געביט פון געזעלשאפטליכען שוץ, געזעלשאפטליכע היגיענע צווישען יודען און פיזישע ערציהונג.

אין דעם דריטען טייל וועט געגעבען ווערען א צוזאמענשטעל פון די יודישע אינסטיטוציעס וואס זענען טעטיג אין פוילען, ס'וועלען געגעבען ווערען סטאטיסטישע דאטען וועגען זייערע אפטיילונגען, רעסארטען, מיטגלידער און אינסטיטוציעס ווי אויך דער פערזאנאלער צוזאמענשטעל פון די אנפיהרענדע ארגאנען.

אין פירטען טייל וועלען געגעבען ווערען ביאגראפיעס פון פערדינסטפולע יודישע עסקנים אין אויפגעלעבטען פוילען.

צו דער מיטארבייט זענען איינגעלאדען געווארען די אנגעזעהענסטע היסטאריקער, געלערנטע און פאכמענער אויף אלע געביטען, דאס ווערק וועט אויך זיין רייך אילוסטרירט און וועט ענטהאלטען פון 1200 — 1400 זייטען אין 12—14 העפטען. די ערשטע צוויי העפטען זענען שוין אויס פון דרוק און יעדען חודש וועט ערשיינען א ווייטערדיג העפט פון דעם דאזיגען גרויסען ווערק.

די דערקלערונגען פון ד"ר שיפער זענען דער-גענצט געווארען פון רעד. אלעקסאנדער האפטקא וועל-כער האט בעזונדערס אונטערגעשטראכען דעם ווערט פון דעם ווערק פאר דער פוילישער געזעלשאפט, וועל-כע וועט זיך בעקענען מיט אונזער ארבייט אין פוילען.

דער ארויסגעבער ד"ר זלאטניצקי וועלכער האט געפינען א וועג ווי אזוי צו פינאנסירען דאס ריזיגע ווערק (ס'דארף קאסטען 142 טויזענד זל.) זאגט אז דאס ווערק וועט זיין א לעגיטימאציע פאר אונזער רעכט אין פוילען, דאס וועט זיין די ערשטע פרע-טיגע אויסגאבע אין דעם מין. ווי ווייט דאס ווערק איז שוין פאפולער געווארען, בעווייזט דאס, אז ביז איצט זענען שוין פערהאן אצ"ך 1300 אבאנענטען.

נאך עטליכע פראגען פון די אנוועזענדע זשור-נאליסטען האט זיך די אינטערעסאנטע קאנפערענץ פערענדיגט.

רעארגאניזאציע איז דער שטאטישער סטאראסטווע

צענטראליזאציע פון די בעזונדערע אפטיילונגען

(2) ווי מיר דערוויסען זיך, בעשטייט די רעארגאניזאציע פון דער לאדזשער שטאטישער סטא-ראסטווע, וואס וועט איינגעפיהרט ווערען דעם 1 יאנואר — אין דעם, וואס אלע שטראף-רעפע-ראטען, וועלכע האבען זיך לעת עתה געפונען אין דער צענטראלע און אין די עקספאזיטורען 1 און 2 — וועלען צענטראליזירט ווערען און וועלען זיך געפי-נען אין צענטער-שטאט אין דעם גרויסען לאקאל פון דער 2-טער עקספאזיטור פון דער לאדזשער שטא-טישער סטאראסטווע, אויף מאניושקי 8.

דער אינוואלידען-רעפעראט וועלכער האט זיך ביז איצט געפונען אין דער צווייטער עקספאזיטור, (מאניושקי 8) ווערט איבערגעטראגען אין דער עקספאזיטור 1 אויף באנאווע 4.

חוץ מזה וועט סיי די צענטראלע, סיי איטליכע פון די עקספאזיטורען אויף איהר טעריטאריאלען געביט, דערהאלטען איהרע קאמפעטענצען אין דער הינזיכט פון ערלעדיגען פאלגענדע ענינים:

אינפארמאציע און בעלערונג פון די אינטער-רעסאנטען וועגען ערלעדיגען בעזונדערע ענינים, דאס ארויסגעבען בירגער-שיינען, בעשייניגונגען פון אומבעשטראפטקייט, כל'ערליי אגודה'ס בעשייניגונ-גען, דערלויבענישען אויף געוועהר א.א.וו.

דער טעריטאריאלער געביט פון דער צענטראלע און פון די עקספאזיטורען פון דער לאדזשער סטא-ראסטווע בלייבט דערזעלבער ווי געוועזען. דהיינו: די עקספאזיטור 1 דערלעדיגט ענינים פון די איינוואוינער אויפ'ן שטח פון 1, 2, 3 און 4 קאמיסאריאט.

די עקספאזיטור 2 דערלעדיגט ענינים פון שטח — 5, 6, 7, 10 און 12 פאליציי-קאמיסאריאט.

די צענטראלע פון דער סטאראסטווע נעהמט ארום די קאמיסאריאטען: 8, 9, 11, 13 און 14.

בראש פון דעם פעראייניגטען שטראף-רעפע-ראט ווערט געשטעלט דער בעאמטער פון דער 7-טער דינסט-ראנגע, געענדיגטער יוריסט, אנטאני שערלאווסקי.

AFRYKA

Wycieczka morska okrętem »Polonia«

Gdynia-Lisbona-Casablanca-Malaga-Sewilla Antwerpia. Od 3-go do 27-go kwietnia

Paszporty i wizy zagraniczne zbędne. Informacyj udzielają wszystkie biura podróży oraz

LINJA GDYNIA—AMERYKA

ZK 870

ביי פערגיפטונגס-ערשיינונגען

ארויסגערופען דורך פערדארבענע נאהרונגס-מיטעל בילדעט די זאפארטיגע אנווענדונג פון נאטירליכען בימער-וואסער

Franciszka Józefa

א וויכטיגליך הילפס-מיטעל.

צו בעקומען אין אלע אפטייקען און סקלאד-אפטעקען

א היבשע גנבה

(2) נעכטען ביינאכט האבען זיך גנבים-איינ-ברעכער אריינגעקריגען אין דער וואוינונג פון ראבערט מענדזשעטצקי, טראוגוטא 8, און פון דארט ארויסגע'גנב'ט ציהרונג און מלבושים אויף דער סומע פון 8,530 זל.

אז א מאטאר זאגט זיך אפ

צו זיין געהארכזאם דעם שאפער

(2) א טאקסובקע, וואס איז געפאהרען אויף דער גלובנע גאס, איז פלוצים קאליע געווארען און מחמת דער רודער האט אויפגעהערט דינען דעם שאפער, איז די טאקסובקע, לעם דעם נומער 34, ארויפגעפאהרען אויפ'ן טראטואר, און צוגעדרוקט צו דער וואנד דעם 29-יאהריגען סטאניסלאוו טראי-טאק (קילינסקיעגא 194).

מיט צובראכענע 8 ריפען האט מען איהם אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

(2) לעם 11 ליסטאפאד-גאס 24 האט א טאק-סובקע איבערגעפאהרען דעם טראמוואי-ארבייטער, יוזעף דאמיניאק, וועלכער איז שטארק צוקאלעטשעט געווארען.

דיכטער יצחק מאנגער אין לאדז

פרייטאג איז געקומען צו גאסט קיין לאדז דער דיכטער יצחק מאנגער.

היינטיגער בערלינסקי-פריהמארגען

דער לאדזער יונגער שריפטשטעלער ש. בער-לינסקי, וועלכער האט זיך שוין קונה-שם-געווען מיט זיין ערשטען נאוועלען-בוך א. נ. „אינדרוי-סען", האט איצט זיין פאזיציע אין דער יודישער ליטעראטור נאך מעהר פערפעסטיגט, דורכ'ן ארויס-געבען א צווייט בוך נאוועלען א. נ. „צו א נייער וועלט", וואס איז די טעג דערשינען אין ווארשא.

היינט 12 בייטאג קומט פאר א פריהמארגען לכבוד דעם דאזיגען בוך.

אין פריהמארגען בעטייליגען זיך: די דיכ-טער משה בראדערזאן, ש. בערלינסקי, רעזשיסער פון „ווילנער טרופע" י. ראטבוים און די „ארט" ארטיסטען דזשיגאן און בירנבוים.

אין „אראראט" ווערט געשפילט

היינט 3 מאל — 4, 8 און 10 אווענד

אין „אראראט" ווערט היינט געשפילט דריט מאל דער אויסערגעוועהנליך-אויסגענומענער הומא-ריסטישער פראגראם א. נ. „אין פינטשעוו טאגט שוין".

די וואך ווערען שוין געגעבען די לעצטע פארשטעלונגען פון דעם דאזיגען פראגראם, ווייל דער נייער 28-טער פראגראם האלט שוין ביי פער-טיג ווערען, און די טעג וועט בעשטימט ווערען דער טערמין פון דער נייער פרעמיערע.

Casino

pod nową dyrekcją

היינט פייערליכע פרעמיערע!

פון גרויסען פילם פוילישער פראדוקציע, וואס אילוסטרירט די ראמאנטישע דראמע פון גרויסען פירשט קאנסטאנטי און דער שעהנער פאלקע יאהאנא גרודזשינסקא א. נ.

לויוויטשער פירשטין

ערצעהלונג פון 1831 י. לויט דעם בעריהמטען ווערק פון Wacław Gąsiorowski „Księżna Łowicka" אין די הויפטראלען די שטערן פון פוילישען עקראן:

Jadwiga Smosarska, Józef Węgrzyn, Stefan Jaracz, Aleksander Zelwerowicz, Artur Socha, Stanisław Gruszczyński.

נאך ביז איצט נישט געזעהענע הערליכע אויסשטאטונג. מאסען ארטיסטען. מייסטע-האפטע רעזשי. שפאנענדער אינהאלט. אויסערן פראגראם: קלאנג-צוגאבען און לאנד אקטואליטעטען.

פאספארטוס, פרעקארטען און הנחה-בילעטען אונגילטיג.

אנהויב פון די סעאנסען אין 1-טען און 2-טען טאג יום-טוב 10.30 פארמיטאג.

אכטונג: אלס הנחה-בעשענק אויף יום-טוב גיבען מיר צו צו די בילעטען 1-טע און 2-טע פלעצער צאהן-פאסטע פון דער בעקאנטער מארקע „Chlorodont"

יודיש טעאטער „סקאלא" שרודמיעסקא 15

אלע זענען ענטציקט! — אלע זענען בעגייסטערט!

שטורמישער ערפאלג!

די בעריהמטע ארטיסטין **מאלי פיקון** | און דער בעליבטער ארטיסט **הערמאן פענשטיין**

צוזאמען מיט'ן גאנצען אנסאמבל.

היינט. זונטאג. 9 אווענד דער גרעסטער שלאגער פון סעזאן היינט!

דאס ציגיינער=מיידל

כאר! — באלעט! — נייע הערליכע אויסשטאטונג!

— 25 נומערן ציגיינער-מוזיק. געזאנג און טענץ —

קיין גרעסערער ערפאלג ווי „דאס ציגיינער-מיידל" קען נישט זיין, קומט מאסענווייז און איבערציינגט אייך. — בילעטען אין קאסע פון טעאטער „סקאלא".

די בחנמדיגע רייזעס אויף דער ווינ-טער-מכביהדע קייז זאקאפאנע

פאר די לעזער פון „נייעם פאלקסבלאט“

לייענט מארגען די בעדינגונגען פון אונזער קאנקורס

שוין מארגען וועלען מיר ברענגען די פרטים פון קאנקורס פאר די לעזער פון „נייעם פאלקס-בלאט“. די בעטייליגטע אין קאנקורס וועלן אייגגעהן אין א גורל. די זוכי בגורל וועלען פאהרען אינגאנצען אומזיסט, (באהן, בעשפייזונג, וואוינונג און איינ-טריט אויף אלע אימפרעזעס). צו דער מכביאדע אין זאקאפאנע.

די דאזיגע גרויסע פרעמיעס דארפען פער-אינטערעסירען אמשטארקסטען אונזערע לעזער, ווייל אזא גראנדיעזע אימפרעזע אין דער הערליכער און געזונדער געגענד ווי ס'איז זאקאפאנע איז נאך ביז איצט אין דער געשיכטע פון דער יודישער ספארט-בעוועגונג נישט געווען.

הונדערטער אנטיילנעהמער פון דער גאנצער וועלט אין די ספארט-פערמעסטונגען, טויזענדער טוריסטען פון דער גאנצער וועלט וועלען איבער-לעבען אין די טעג פון 2 ביז'ן 6-טען פעברואר זא-קאפאנע און וועלען דעמאנסטרירען די דערגרייכונ-גען פון דער יודישער ספארט-בעוועגונג אויף דער גאנצער ערד-קוגעל.

אויך אין פוילען ווערען שוין אויסגעשטעלט די יודישע רעפרעזענטאנץ-מאנשאפטען אין אלע צווייגען, און וועלכע די פערמעסטונגען אויף דער ווינטער מכביאדע אין זאקאפאנע וועלען פארקומען.

די ארגאניזאציע ליגט אין געניטע הענד און איז שוין כמעט ווי פערענדיגט. ס'וועט'ן פאראנ'ס געוועהען די גרעסטע בעקוועמליכקייט פון אלע אנ-וועזענדע אויף דער „מכביאדע“ פון פוילען קומען כסדר אן הונדערטער אנמעלדונגען פון טוריסטען צו דער מכביאדע, אין לאדז אמטירט א ספעציעלער פארשטעהער פון וועלט-פערבאנד „מכבי“ וועלכער נעהמט אן אנמעלדונגען פון די טוריסטען אין לאקאל פון וואגאן-לי, פיעטריקאווער 64, פון 4—7 אוענד.

פאר די זוכי בגורל אין קאנקורס פון „נייעם פאלקסבלאט“ איז פערזיכערט געווארען א בעקוועמע בחנמדיגע רייזע, ער שטקלאסיגע בעקעסטיגונג, וואוינונג אין אנ'ערשטראנגיגען פענסיאנאט און בחנמדיגען איינטריט אויף אלע אימפרעזעס פון דער „מכביאדע“.

לייענט אלע אויפמערקזאם די בעדינגונגען פון אונזער קאנקורס אין מארגענדיגען נומער פון „נייעם פאלקסבלאט“.

לעבעדיגער ווילדער שוואם

די קורצע געשיכטע פון א היינטיגער לייכטזיניגער יוד. ווייבעל

(2) עהערנעכטען האט דאס שטאטישע געריכט געהאט צו טון מיט אזא מין ענין:

עס איז נעמליך בעטראכט געווארען דער פראצעס פון דער 20-יעהריגער פייגע-מרים שוואם, וועלכע האט אין אקטאבער ה.י. חתונה געהאט מיט איהרען א קוזין דעם 20-יאהריגען כאסקעל שוואם.

א סברא אבער, אז קיין גליק האט די יונגע שוואמיכע אין איהר בעשערטען שוואם נישט גע-פונען, וואָרום עטליכע טעג שוין נאך דער חתונה האט זי אנגעהויבען אויפצונעהמען ביי זיך אויף וויזיטען איהר קנאפ-בעקאנטען בעקאנטען, דעם צוואנציג-יעהריגען אהרן זשעפקאווסקי.

ווייזט זיך ארויס, אז דער דאזיגער זשעפקאווס-סקי איז דער ריכטיגער פויגעל-בחור, וואס מ'זייהט איי ווייניג און זיי האקסען א סך, — ס'איז דאס ריכ-טיגע ווילדע שיקעל מיט היבטישע אויערען — א טריקעניש אויף זייערע קעפ!

דער דאזיגער בחור האט אין טראס פון די "ליבע-אויסגוסען" אנגערעדט די פייגע-מרים, זי זאל פערקויפען אלץ פון שטוב און זאל זיך אוועק-לאזען מיט איהם זוכען גליק אין דער גרויסער וועלט.

וכך הוה — די ליבע איז דאך, לא עליבו בלינד און עס העלפען איהר קיין שום ברילען נישט — האט פייגע-מרים פערקויפט ס'ביסעל מעבעל-יוארג פון שטוב (אויף בזשעזשינער 30), וואס איז יועדט געווען צוזאמען 600 זלאטעס, צו א געוויסער פרוי האכבערג אויף גראסמאנא-גאס 4 פאר 125 זל.

מיט אט דעם געלד איז דאס פערליבטע פארעל ארויסגעפאהרען קיין ווארשא, וואו דער ענערגישער און אונטערנעהמערישער זשעפקאווסקי האט יעדוג גען א קליין צימערל און געמאכט דער „מאדאם שוואם“ א פראפאזיציע צו פערנעהמען זיך מיט פראסטיטוציע...

דערויף איז זי נישט מסכים געווען בשום אופן ואופן נישט, און אזוי ווי זשעפקאווסקי האט מורא געהאט, אז זי וועט זיך יושרען אין ווארשא צו איהרע קרובים, האט ער פון דער כראפאזיציע זיי-נער געמאכט אז ס'איז נישט מעהר, ווי א וויץ, און ער האט זיך אויפגעהויבען מיט איהר און אי-אוועק קיין לובלין.

דארט האט זיך איבערגעחזרט די זעלבע מעשה: דארט האט ער אויך געדונגען א צימערל, און שוין בפועל ממש געצוואונגען איהר, צו פערנעהמען זיך מיט פראסטיטוציע.

נאך א קורצער צייט פערנעהמען זיך מיט שאנדע אין לובלין איז פייגע-מרים ענטלאפען קיין לאדז, וואו זי האט פערמסרט איהר „פערפיהרער“ פאר'ן מאן איהרען, וועלכער האט שוין סיי-ווי דעם ענין געהאט איבערגעגעבען אין דער פראקוראטור.

דער רעזולטאט איז, אז דער ריכטער האט פער משפט דעם „אלפאנס-אנפאנגער“ אויף א האלב יאהר טורמע.

די פערהעלטנישמעסיג מילדע שטראף ווערט מאטיווירט דערמיט, וואס אין דעם ענין איז מיט-שולדיג די אומטרייקייט און לייכטזיניגקייט פון דער „מאדאם שוואם“ גופא.

אל תשליכנו לעת זקנה...

זעלבסטמארד-פרואוו פון אנ'אלטער

(2) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט איז א 75-יעהריגע פרוי בעגאנגען זעלבסטמארד. איצט ווערען מיר נאך וועגען דעם זעלבסטמארד געוואהר פאלגענדע פרטים:

(2) די 75-יאהריגע מיכאליגא הערע וואוינט איינע אליין, עלענד און איינזאם אויף נארארדאווא גאס (אויף נאווא מאניא) און קיין קרובים און בע-קאנטע האט זי נישט.

לעת-עתה האט זי זיך דערהאלטען דאס ביד-נע לעבען מיטן אויספערקויפען איהר ביסעל ארימ-קייט פון שטוב ארויס.

און געדויערט האט עס אזוי לאנג, ביז דאס ביסעל ארימקייט האט זיך איינציגווייז אויסגעלאזט ביז עהערנעכטען הייסט עס.

זי האט דעריבער נאך א קורצען איבערלעגען זיך בעשלאסען צו מאכען א סוף פון איהר עלענד און ביטערניש, און האט זיך ארייגעווארפען אינ'ם אפענעם ברונעם אויפ'ן הויף.

שכנים האבען זי מיט דער הילף פון א לייטער ארויסגענומען פון ברונעם א שטארק צוקא-לעטשעטע.

פאגאטאוויע האט איהר ערטיילט ערשטע הילף, און... איבערגעלאזט אויפ'ן ארט.

צו אלע פאליסען-בעזיצער!

די אלע, וועלכע האבען דורך מיר רעגיסטרירט די רוסישע פאליסען און האבען שוין בע-קומען אויסגעצאהלט, ווי אויך די אלע, וועלכע צאהלען פאליסען און האבען צוליב סיבות אויפגעהערט צו צאהלען, קענען זיך ווענדען וועגען אלע ארט אינפארמאציעס. וועלכע ווערען ערטיילט בחנם טעגליך פון 9—11 צום אסעקוראציע-אינספעקטאר

ח. קאנסטער, קאמיענא 9, טעל. 175-88.

בעמערקונג: איך נעהם אויך אן אסעקו-ראציע פאר פייער און גנבות אויף וואוינונגען-לאגערן, אויטא'ס און שויפענסטער. 4946

נאך ווינער ארט

ארטאפעדישער אנשטאלט

פראטעזען, גארסעטען, ארטאפעדישע אפאראטען אלער ארט, לייכטע פלאם-פוס-איינלאגען געגען פיס-שמערצען אלס נאך גיפס-אבדרוק.

Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović

פיעטריקאווער 119, טעל. 231-81.

איילינג! וויכטיג!

א פעראייניאכט האנדעלס-בוך

בעשטעטיגט דורכ'ן פינאנץ-מיניסטעריום צו-זאמען מיט גענויע אויפקלערונגען און אינפארמאציעס אין יודיש צו בעקומען אין שרייב-מאטעריאלען-געשעפט פון

A. J. OSTROWSKI S-cy

Łódź, Piotrkowska 55,

telefon 203-54.

Dr. HELLER

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע האט זיך איבערגעצויגען אויף

טראוגוטא 8, טעל. 179-89

נעהמט אן פון 8 ביז 11 פריה און פון 4—8 אוענד, פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

קאמעראל- און קליינ-קונסט-טעאטער „אראראט“

קינסטל. אנפיהרונג: משה בראדערזאן. אל. 1-טער מאי 2.

היינט 3 פארשטעל.: 4 נאכמ. (הנחה-פרייזן), 7.45 און 10 אוונט

אין פינטשעוו טאגט שוין

פראגראם: 1) פראלאג; 2) ווי אזוי געהט דער ניגון; 3) א זיס לעבען; 4) דער חזן פון באנאפאל; 5) טאנגא; 6) קינדער-שפיל; 7) גראקען-געקלאנג; 8) וקבצנו יחד... 9) טאנץ; 10) פארטענצערין; 11) ביים פארקאן; 12) כל-בו-באיס; 13) צרות פון יא-יא (מאנאלאג); 14) אפגעשפילט א טעאטער; 15) אין פינטשעוו טאגט שוין... (פינאל)

אכטונג, ארבעטער און ארב.-אינטעליגענץ!

היינט, 4 נאכמ. א גרויסע הנחה-פארשט. פרייזן פון 49 ביז 99 גר. ערשטע רייה

טעקסטן: משה בראדערזאן, י. אבערזשאנעק, טונקעלער, לוסטיגער פעסימיסט. מוזיק—קאמפאזיטאר: דוד בייגעלמאן. דעקאראציעס: דינה מאטום און א. הענדלער. קינסטל. טאנץ-קווארטעט. ארקעסטער אונטער פערזענליכ'ר אנפ. פון דוד בייגעלמאן.

Teatr „SCALA“ שרודמיעסקא 15, טעל. 232-33

מארגען, מאנטאג, ד. 26-טען דעצעמבער 1932, 12 א זייגער בייטאג

די סענסאציע פון טאג

הורראגאנען פון הומאר, געלעכטער און וויץ

איילנציגער

קינסטלערישער פריהמארגען

מיטן אנטייל פון:

Dora Kalinówna, Ina Benita, Tadeusz Frenkiel, Ludwik Lawiński

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער פון 11—2 נאכמיטאג און פון 5 א זייגער נאכמ.

חנוכה-פייערונגען

אין „אהל-יעקב“

היינט, 7 אוועגד קומט פאר אין דער שוהל „אהל יעקב“ (גדאנסקא 18) א חנוכה-פייערונג מיט דער בעטייליגונג פון חזן ה' דוד טאפעל מיט'ן כאר. א רעדע אויף ד. ט.: „די חשמונאים“ און דער „ציוניזם“ וועט האלטען דער מיטגליד פון ציוניסטישען צענטראל קאמיטעט ה' משה לימאן.

אין „הרצליה“

היינט זונטאג, 12 א זייגער מיטאג קומט פאר אין דער אכראנקע „הרצליה“ צעגעלניאנא 41 א חנוכה פייערונג מיט דער בעטייליגונג פון די קינדער פון דער אכראנקע.

אין דער ציוניסטישער פאלקס-אוניווערזיטעט

היינט קומען פאר 3 פארלעזונגען וועגען חנוכה: 7 אוועגד אין לאקאל פון דער ציוניסטי-שער ארגאניזאציע (שרודמייסקא 29) רעפעראט אויף ד. ט.: „יודאאיזם און העלעניזם“ פון ד"ר ירמיהו פרענקעל (יודיש) 8 אוועגד אין לאקאל פון „בני ציון“ אויף רזשגאווסקא 7, חנוכה-פיי-ערונג מיט א רעפעראט פון ה' משה לימאן איבער די חשמונאים, 8 אוועגד אין לאקאל פון „אגודת ציון“ ציוניסטישער אפטיילונג אויף אלטשטאט, זגערסקא 28 — חנוכה-פייערונג מיט א רעפעראט פון רעד. א. לובאשיצקי איבער די מאקאבעער.

חנוכה-באל פון יוד. אקאדעמיקער לטובת קרן קימת לישראל

דער חנוכה-באל, וועלכער ווערט איינגעאר-דענט דורך די יודישע אקאדעמיקער היינט אין זאל פון „הזמיר“ לטובת דעם קק"ל, האט ארויסגערופען א גרויסע פעראינטערעסירונג.

עס זענען פארגעזעהן א גאנצע רייה איבער-ראשונגען און די יודישע אינטעליגענץ וועט האבען דאסמאל גוטע געלעגענהייט צו פערברענגען לוסטיג און געמיטליך.

ערפאלג פון העבר. קלאנג-פילם „דאס נייע ארץ-ישראל“

מיט א קאלאסאלען ערפאלג ווערט דעמאנ-סטרירט אין קינא „ראקעטא“ דאס וואונדערשעהנע בילד „דאס נייע ארץ-ישראל“, וואס ווייזט דאס לעבען פון די חלוצים אין ארץ-ישראל.

היינט אין די פוילישע טעאטערס

שטאטיש טעאטער: „שריי כינע“.

קאמעראל-טעאטער: „מעדאר“.

פאפולארני טעאטער: „די גרעפין-אחאשקע“.

רעווי-טעאטער „יאר“: „פרעהליכער קאר-נאוואל“.

ראדיא-פראגראם

זונטאג, דעם 25 דעצעמבער 1932

10,00 גאטעסדינסט. 11,45 טאג-פראגראם. 11,58 צייט-סיגנאל. 3,30 גראמאפאן. 4,30 פאר קינדער. 5.00 קאנצערט פון קראקא. 7,25 טראנס-מיסיע פון קראקא. 8,00 קאנצערט פון לעמבערג. 9,00 סאליסטען-קאנצערט. 10,10 טאנץ-מוזיק. 11 טאנץ-מוזיק.

מעלדונגען

אכטונג!

צוליב די קריסטליכע יום-טובים ווערט דאס בילד „דאס נייע ארץ-ישראל“, היינט זונטאג און מארגען מאנטאג איבערגעריסען.

דינסטאג דעם 4 טאג חנוכה פון 12 א זייגער פארמיטאג ספעציעלע קינדער-פארשטעלונגען. פון דינסטאג דעם 27 ד.ח. אין קינא „ראקעטא“ שיעג-קעוויטש 40 וועט דעמאנסטרירט ווערען טעגליך פון 12 פארמיטאג דער ערשטער יודישער קלאנג-פילם א.נ. „דאס נייע ארץ-ישראל“. 5500

פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין לאדז

היינט זונטאג, דעם 25 דעצעמבער 2-טער טאג חנוכה 3 פארלעזונגען:

1) 7.30 אוועגד אין לאקאל פון דער ציו-ניסטישער ארגאניזאציע שרודמיעסקא 29 ד"ר י. פרענקעל (יודיש) אויף ד. ט.: „יודאאיזם און העלעניזם“.

2) 8 אוועגד אין לאקאל פון „בני ציון“ רזשגאווסקי 7, חנוכה פייערונג מיט דער בעטייליגונג פון ה' משה לימאן, וועלכער וועט רעפערי-רען „איבער די חשמונאים און דעם ציוניזם“.

3) 8 אוועגד אין לאקאל פון „אגודת ציון“ אפטיילונג פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אויף אלטשטאט, זגערסקא 28, חנוכה-פייערונג מיט דער בעטייליגונג פון רעד. א. לובאשיצקי, וועל-כער וועט רעפערירען אויף ד. ט. „דער חשמונאים-אויפשטאנד“. 3079

צו די לייטערס פון די יודישע שולען און חדרים אין לאדז.

בכדי צו ערמעגליכען די יודישע שילער צו זעהען דעם ערשטען ארץ-ישראלדיגען העבראישען קלאנג-פילם „דאס נייע ארץ-ישראל“ האבען מיר בעשלאסען צו מאכען ווייטגעהענדע הנחות ספע-ציעל פאר שילער.

אנמעלדונגען ווערען אנגענומען אין „תוצרת ארץ-ישראל“ שרודמיעיסקא 1, טעלעפאן 193 42.

Dr. med. JOZEF SZEPS

אינערליכע קראנקהייטען

ספעציאל-ארצט פאר לעבער, דארם און שטאף-וועקסעל-קראנקהייטען

Pilsudskiego 36 (וואלטשאנסקא) טעל. 224-[illegible]

נעהמט אן פון 6 ביז 8 אוועגד.

קלאנג-קינא-טעאטער

Grand-Kino

פאספארטוס און הנחה-בילעטן א חוץ פמליכע אונגילטיג ביז'ן פראסען.

היינט און פאלגענדע טעג! גרויסער יום-טוב-פראגראם! דער פילם ווערט געדרעט אין דער דייטשער און אין דער פראנצויזישער שפראך.

„אונטער א פאלשער פאהן"

דער גרעסטער ביז איצט געזעהענער שפיאנאזש-פילם.

די הויפטראלן קרעאירן: CHARLOTTE SUSA, GUSTAW FRÖHLICH פילם פון עסקימאסן-לעבען, אינטערעסאנטע ערקלערונגען אין דער פוילישער שפראך. צוליב'ן לאנג-מעטראזש'גען פראגראם איז דער אנהויב טעגליך 3.30 נאכמיטאג און יום-טוב 11 א זייגער פארמיטאג.

גרויסער יום-טוב-פראגראם! דער פרעכטיגסטער עקראן-שטערן

די וואונדערבארע און זיסע LILJAN HARVEY

„ליליאנכען וויל זיך גט'ן"

אין שעהנעם און מעלאדישען ארציפילם פראד. Eryk Pomer א.ג. מיט HENRI GARAT

אין דער מענער-ראלע. — אויסערן פראגראם: קלאנג-צייטונג און לאנד-אקטואליטעטן. פערקלענערטע פרייזן פון די פלעצער! —::— הנחה-בילעטן גילטיג אהן בעגרענצונגען.

אנהויב אין יום טוב 1 א זייגער בייטאג, אין געוו. טעג 4 א זייגער נאכמיטאג.

METRO 2 פשעיאזד 2

היינט און פאלגענדע טעג! גרויסער קלאנג-פילם פון דער נייעסטער פראדוקציע 1933

„Dzielni Wojacy" אין PAT i PATACHON

אין די הויפט-ראלען: די גרעסטע קאמיקער פון דער וועלט — PAT i PATACHON

אויסער'ן פראגראם: אפארס

ADRIA 1 גלובנא 1

קלאנג-קינא-טעאטער

„PAN"

11-טער ליסטאפאד 16

אנה. 4 נמ. זונטאג, יום-טוב 12 בייטאג

היינט און פאלג. טעג גרויסער יום-טוב-פראגראם

„מענש-מאלפע"

דאס מעכטיגסטע פילם-מייסטערווערק פון איצטיגען סעזאן גיגאנטישע עפאפיי פון פרימיטיווען לעבען און אומגעהויערער ליבע. אין די הויפטראלן:

JOHNNY WEISMUELLER

אמעריקאס אפאלא, גרעסטער שווימער פון דער וועלט. M. O'SULLIVAN NEIL HAMILTON

נעקסטער פראגראם: „בן-הור" מיט RAMON NOVARRO אין דער הויפטראלע און פליפ און פלאפ אלס „מענער און ווייבער".

קלאנג-קינא-טעאטער

„CORSO"

זשעלאזנא 2/4. דער זאל איז בעהייצט און ווענטילירט

היינט און פאלגענדע טעג! I. TOM MIX אין וואונדער-שעהנעם פילם

„טיראלעאנישער פלאן"

אונגעהויערליכע טעמפא פון אקציע! אומגעקאמענער אונהאלט!

צום ערשטען מאל אין לאדז! אונזער יום-טוב'דיגער קאנקורענצלאזער שלאגער!

II. פרעכטיגסטע קאמעדיע מיט ANNA ONDRA און VLASTA BURJAN אין פילם

„ער און זיין שוועסטער"

אכטונג: יעדער קינא-בעזוכער בעקומט בחנם צום אנדענקען דאס בילד פון Tom Mix מיט זיין אייגענהענדיגער אונטערשריפט. — אנהויב יום-טוב 11 פריה, אין געוו. טעג 2 נאכמ.

אהז א גראשען געלד

אויך די צוליב געלד-קנאפהייט האבען מיר ארובגערם אגצייגעהמען ארבייט פאר'ן טויש פון געוויסע ארטיק'לען. און דאס איז געלונגען. מיט דער צופרידענהייט פון ביידע צדדים האבען מיר בעשלאסען געבען די מעגליכקייט יעדען דאס דארף פון די קלענסטע ביז די גרעסטע ארבייט אין יעדער ארט. געמאלטע שילדען פאר'ן טויש פון לעבענס-מיטעל, בעקליידונג, גאלאנטעריע און אנדערע ארטיקלען. מיר שאצען די ארבייט ביליג און בערעכנען די חזרת פון די זאכען

שילדענמאלעריי „ליטערא"

5 שוו. יאקובא 5

פיפיקאווא, העבאמע

דיפלאמירט פון דער קיעווער-ליכער אקאדעמיע. נעהמט אן געבורטען און ערטיילט עצות וואוינונג קילינסקיעגא 104

בוכהאלטעריע

און יורידישער ביורא

H. Finkelkraut

לאדז, פלאץ האשטשעלני 4

נעהמט אן צו פיהרען ביכער צו ביליגע פרייזען. עס ווערען אויך אנגענומען צו שרייבען ביטעס און רעקורסען. אינפארמאציעס וועגען פערזיינפאכטע בוכפיהרונג און פעטענטען - פארלייכטערונגען ווערען ערטיילט אומזיסט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוונד.

5450

כל דיכפין ייתי ויאכ"ל

אמיטאג פאר 1 זל.

גיט ארויס ביז 7 אוונד פאר אינטעליגענץ

„באר דינג"

פיעטריקאווער 43.

ה"ה גבאים

אזוי ווי מען האט געכטען ארויסגע'גוב'עט א פאקי-פאלטען ביי גאלדבערג סקלאדאווע 14 בעט איך זיך מיט מיר צו פער-שטענדיגען טעלעפאניש

202-18.

ENGLISH

פארענגער און פארטא-נעשיטענע. קאנווערס-ציע, ליטעראטור ערטיילט א פעהיגער פע-דאגאג. — אפערטען אין אדמיניסטר. פאר "Mir".

Dr. S. Kantor

ספעציאליסט פאר הויט, וועגערישע און גע-שלעכטס-קראנקהייטען

וואוינט יעצט אויף

PIOTRKOWSKA 90, tel. 129-45.

נעהמט אן פון 8—2 נאכמיטאג און פון 4—9 אוונד.

זונטאג און יום-טוב פון 8—2 נאכם.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר הראנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליסעס איז גוף פאר הויכערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-פראך ווערט גרויס ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאפ און עס פאלט אריין אין דעם פיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרעהען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטארבט. ספעציעל געגען הייל באנדאזשען אויסגעצייכנעט גוט דורך הויכע פראפעסאר; מיט מיינע בע-האנדלונג און פון דעמשען פראפעסאר

דאקטאר בראכירוגיע בעוואוינט זיכער דאס שטערעמען און געפעהרליכסטען ברוך. אויך פאר הויקערס, לייסטונגען מיט הייל-נארטעטען און שפא-רעסען פאר פערקרומטע פיס און פלאט-פיס. ספעציעלע איינלאגען אין די שיך קינסטליכע גוטענע פיס אין הענד, גוטעגע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע ארשען. עמפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונד

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,

tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבע-דינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בעראנעט, פראפ. ד"ר י. מאריש-לער, פראפ. ד"ר בר. קיפלאנאווסקי און אויך אנדערע. מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריקען מיר אויס אונזער הארציגסטען דאנק דעם ה' דיר. י. ראפאפארט, ספעציאליסט פון דער הייל-ארטאפעדיע, אין לאדז, וואל-טשאנסקא 10, פאר זיין אפפערהיידיגע ארבייט ביי אונזער 17-יעהריגע טאכטער. א דאנק דעם גרויסען ספעציאליסט האט מיין טאכטער פערלאזט דעם בעט און האט צוריקבעקומען קראפט און דער פאראליטש איז אינ-גאנצען פערשוואונדען. די עלטערן

Ignacy i Marja Bartoszewscy

Łódź, ul. Napiórkowskiego 172.

קליינע אנאנסען

פרייז פון אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער נור 1 זל.

א פראקטיצירטער בוכהאלטער נעהמט אן איינצופיהרען האנדעלס-ביכער. ערקונדיגען פיעט-ריקאווער 116, וואוינונג 45.

מיזוכט ארבייט

א טיכטיגער בוכהאלטער בילאנסיסט-קארעס-פאנדענט מיט לאנגיעריגער פראקטיק זוכט בעשעפ-טיגונג, צוועגטועל אויף שטונדען. ערשטקלאסיגע רעפערענצען. אפערטען סוב. W אין אדמ.

א טיכטיגער אינקאסענט ווערט געזוכט פון זאפארט. צו מעלדען זיך ביי ר. וועגמאן, בושי-זשינער 57a.

לאקאלען

צו פערמיטען א געוועלב מיט א שטוב אויף פראנציסקאנער גאס, צוזאמען אדער בעזונדער. צו ערפאהרען אויף מרדכי גבאי'ס גאס נומער 9, ביי א. צוקערמאן.

א האלב לאקאל מיט א גרויס שוי-פענסטער אין האנדעלס צענטרום אויף פלאץ וואלנאשטשי רוג נאווא-מיעיסקא איז פון זאפארט אפצוגעבען. אפערטעו אונטער "A. B. 300".

צו פערמיטען 2 צימער אין קוך מיט בע-קוועהמליכקייטען 2-טער שטאק, סקווערווא 22. צו ערפאהרען ביים ווירט פון 12 ביז 3 נאכמ.

פערשידענעס

שוין 2 וואכען איז אוועק פון שטוב א גייס-טיג-קראנקער יונגערמאן אין עלטער פון 30 יאהר ברונעט, נארמאלער וואוקס, יודיש געקליידעט אין א שווארצען פאלטען. ווער עס ווייסט עפעס ווערט געבעטען צו וויסען צו געבען קאמיענגא 17, ל. 5503 ווידאווסקי.

Oryginalny

אכטונג!

BIUWARY

(אונטערלאגען אויף ביורקא'ס)

150 מוסטערן פון לעדער און רעגעמאטאיד

פון 2 זל.

znak fabr.

NIEMEŃSKA FABRYKA Grodno

(בעשאנקען מיט א גאלדענעם מעדאל)

Sklep w Łodzi, Piotrkowska 49

telefon 106-33.

בוכהאלטעריע, פיהרען האנדעלס - ביכער לערנט אויס פולשטענדיג פאר 30 זל., מאשין-שרייבען לערנט אויס גרינדליך פאר 10 זל. ביורא „קארעקספאל", צעגעלניאנא 25.

א קאראקול-פאלטען מיט א סקאנגס-קראגען איז צו פערקויפען. פאלודניאווא 31, וו. 16.

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאנא 15 טעל. 149-07.

ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוואכע בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.

נעהמט אן פון 8—11 פריה און פון 4—8 אוונד, זונטאג פון 9—1 בייטאג.

פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזען

Dr. med. Haltrecht

ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 21-245

נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאג און פון 5—9 אוונד. זונטאג פון 10—1 בייטאג.

פאר ארבייטסלאזע לעטשניצע פרייזען!

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה

פאר'ן טעקסט—[illegible]	פרייטאג און ערב-יו"ט—24 גר.	אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40	68—	4
זאכ'ן טעקסט—12	18—	8

נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (צו דער זייט 8 שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אויסער דער שטאדט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

אבאנאמענטס-פרייז:

אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און טעקסט פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנט-ווארטליך. די אדמינ. איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman